

STORTINGET

Innst. 25 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Redegjørelse gitt i Stortinget 19. september 2022 av olje- og energiministeren om kraftsituasjonen, Dokument 8:281 S (2021–2022), Dokument 8:282 S (2021–2022), Dokument 8:283 S (2021–2022), Dokument 8:284 S (2021–2022), Dokument 8:285 S (2021–2022), Dokument 8:286 S (2021–2022), Dokument 8:287 S (2021–2022), Dokument 8:288 S (2021–2022) og Dokument 8:289 S (2021–2022)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Redegjørelse gitt i Stortinget 19. september 2022 av olje- og energiministeren om kraftsituasjonen samt ni representantforslag innenfor temaet energi

Til Stortinget

1. Bakgrunn

Redegjørelse av olje- og energiministeren om kraftsituasjonen

Olje- og energiministerens redegjørelse i Stortinget 19. september 2022 omhandlet kraftsituasjonen i landet. I redegjørelsen går statsråden inn på årsakene til kraftsituasjonen og hva som har ført til det nåværende prisnivået på kraft. Statsråden gjorde rede for tiltak regjeringen allerede har satt inn for å avbøte situasjonen, og skisserte tiltak som regjeringen vil sette i verk. Statsråden kommenterte det internasjonale perspektivet og frarådet å sette markedsmekanismen for gass ut av spill ved en eventuell prisregulering i engrosmarkedet.

For øvrig vises det til redegjørelsen, som foreligger skriftlig på Stortingets nettsider og som vedlegg til denne innstillingen.

Dokument 8:281 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om en mer rettferdig strømstøtteordning som opprettholder insentivene til å investere i energieffektivisering

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme et forslag til en mer rettferdig strømstøttemodell som ikke utbetaler mest til dem med høyest forbruk, og som samtidig ivaretar insentivene til å investere i energieffektiviserende tiltak.

Følgende forutsetninger legges til grunn:

1. Et likt beløp utbetales til alle personer bosatt i prisområder med høyere strømpris.
2. Størrelsen på beløpet skal variere mellom prisområder avhengig av prisforskjellene mellom disse.

Regjeringen bes vurdere hvordan en ekstra sats for husstander med kun ett medlem kan utformes for å ta høyde for at aleneboende har et noe høyere gjennomsnittsforbruk enn husstander med flere medlemmer.»

Dokument 8:282 S (2021–2022)**Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Sofie
Marhaug, Bjørnar Moxnes, Marie Sneve
Martinussen, Seher Aydar, Tobias
Drevland Lund, Geir Jørgensen, Hege
Bae Nyholt og Mimir Kristjánsson om
strakstiltak mot de høye strømprisene
og for å øke forsyningssikkerheten**

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en makspris på strøm til alle kunder i Norge gjennom pålegg for kraftprodusenter. Denne settes til tre ganger konsesjonspris, det vil si om lag 35 øre/kWt. Inntil nødvendige endringer av lov og/eller forskrift er på plass, skal strømsønadsordningen forsterkes for månedlig forbruk inntil 3 500 kWt med 100 pst. dekning når strømprisen er over 35 øre/kWt.
2. Stortinget ber regjeringen stille umiddelbare krav til produsentene om å stanse kraftproduksjon til eksport fra magasiner som kan lagre vann til vinteren. Om det må gjøres lovendringer for å gjennomføre dette, bes regjeringen legge forslag om dette fram for Stortinget innen 3. oktober 2022. Om nødvendig for å oppnå dette må regjeringen gå i forhandlinger om eksisterende avtaler som regulerer strømeksport.
3. Stortinget ber regjeringen utrede en toprismodell gjennom avgifter på strøm. Regjeringen bes på bakgrunn av utredningen legge fram et forslag som tar hensyn til forbruk, energistandard, husstandens størrelse og geografi.
4. Stortinget ber regjeringen inngå en tilleggsavtale med Enova SF med investering i energirådgivning, etterisolering, installering av varmepumper og solenergi hos private husholdninger.
5. Stortinget ber regjeringen innføre et energispareprogram for offentlig sektor med tilbud om rådgivning og krav til jevnlig rapportering.»

Dokument 8:283 S (2021–2022)**Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Bård
Hoksrud, Hans Andreas Limi, Marius
Arion Nilsen og Sylvi Listhaug om å sikre
norsk forsyningssikkerhet, begrense
krafteksporten, stoppe videre
elektrifisering av sokkelen og sikre
tilgang på stabil og rimelig kraft for
norske forbrukere og næringsliv**

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre en makspris for strøm på 0,50 kr pr. kWt inkl. mva. Dette gjøres gjeldende for alle, både husholdninger, fritidseiendom, frivilligheten og næringsliv fra 1. september 2022. Strømsøtten settes da til 100 prosent over 50 øre. Strømsøtten varer fram til strømprisene er normalisert igjen.
Strømsøtten skal ikke gjelde for næringsliv og privatkunder med fastprisavtaler. De som har inngått vesentlig høyere fastprisavtaler, kan eventuelt få støtte for mellomlegget mellom 50 øre og opp til deres avtalepris.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne elavgiften fra 1. oktober 2022.
3. Stortinget ber regjeringen umiddelbart vektlegge og prioritere nasjonal forsyningssikkerhet i system for utveksling av kraft mellom land, og etablere et system hvor netto krafteksport stanses når magasin-fyllingsgraden er lavere enn normalt for sesongen, hvor også framtidsprognosene for kraftproduksjon og kraftreserver i motpartland tas med i betraktningene.
4. Stortinget ber regjeringen snarlig starte reforhandling av avtalene om strømkablene til Tyskland og England med de nevnte land. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalene hvis ikke endringer som reduserer prissmitte og reduserer risikoen for kraftrasjonering innrømmes.
5. Stortinget ber regjeringen umiddelbart utrede mulighetene for å innføre en avgift på eksportkraft. Avgiften skal brukes for å redusere innenlandske strømpriser og avgifter.
6. Stortinget ber regjeringen stoppe videre elektrifisering av norsk sokkel som et klimatiltak, med strøm fra land, og redusere utslippsmålet fra 50 til 40 prosent for norsk sokkel.
7. Stortinget ber regjeringen opprettholde gasskraftverket på Mongstad og vurdere om andre gasskraftverk i Norge kan brukes i en beredskapssituasjon, eller for å øke kraftproduksjon i anstrengte regioner.

8. Stortinget ber regjeringen vurdere behov for anskaffelse av nye gasskraftverk for å styrke kraftberedskapen, og komme tilbake til Stortinget med dette før utgangen av oktober 2022.»

Dokument 8:284 S (2021–2022)
Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Lars
Haltbrekken, Kirsti Bergstø, Torgeir Knag
Fylkesnes, Ingrid Fiskaa og Birgit Oline
Kjerstad om å sikre en rettferdig
strømsøtte, energieffektivisering og
demokratisk kontroll over kraften

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre en bedre og mer rettferdig strømsøtte gjennom å
 - innføre en tottrinns strømsøtte hvor husholdningene får dekket 100 prosent av strømprisen over 50 øre/kWh for de første 1 000 kWh de forbruker per måned, og 80 prosent støtte for de neste 2 000 kWh de bruker per måned. Stortinget ber om at denne modellen gjøres gjeldende fra 1. september 2022, og at støtten for september etterbetales,
 - sikre at strømsøtten ikke stimulerer til sløsing ved at kunder med fastprisavtaler kan tjene ekstra på å bruke mer strøm,
 - fremme nødvendige forslag for å sikre ekstra strømsøtte til studenter,
 - fremme forslag om egen strømsøtteordning i Nav som tar utgangspunkt i sosialtjenesteloven § 19, for å sikre at flere kan få hjelp til strømgjeldningene,
 - sørge for å heve grensene for rett til bostøtte slik at flere kommer inn i ordningen for 2023, og fremme nødvendige forslag for å sikre at alle med rett på bostøtte får utbetalt ekstra strømsøtte, og
 - sikre at støtteordningene for frivilligheten følger endringer i støtteordningen for husholdningene, uten forbrukstak.
2. Stortinget ber regjeringen energieffektivisere Norge gjennom å
 - innen utløpet av 2022 fremme forslag om en enøksatsing som sikrer at flere kan oppgradere hjemmene sine, eksempelvis gjennom lån og tilskudd fra Husbanken. Ordningen skal særlig hjelpe folk med dårlig råd,
 - innlemme nærvarmeanlegg som bruker varmepumpe teknologi, i strømsøtteordningen slik at anleggene mottar strømsøtte, på lik linje med husholdningene, for den strømmen de må kjøpe for sin varmeproduksjon,
 - fremme forslag om en rettighetsbasert ordning for støtte til alle kjente enøktiltak for alle husholdninger så raskt som mulig og senest innen utløpet av 2022,
 - fremme nødvendige forslag om støtteordninger for energieffektivisering som sikrer at man også kan få støtte til enkelttiltak,
 - sørge for at alle har tilbud om gratis eller rimelig energirådgivning,
 - innføre ordninger for energieffektivisering for borettslag og sameier som tilsvarende ordningene for selveide boliger, og snarest fremme eventuelle nødvendige forslag for å oppnå dette, og
 - utvikle en ordning for støtte til solcelleanlegg på takareal i landbruket og næringsbygg gjennom Enova.
3. Stortinget ber regjeringen sikre kontroll på kraften og innføre norgespris på strøm gjennom å
 - ta initiativ til reforhandling av avtalene som regulerer overføringskablene, med mål om å unngå prissmitte fra utlandet og krafteksport ut over det norske kraftoverskuddet. Norge må sikres et betydelig politisk handlingsrom til å kunne regulere krafteksporten,
 - sørge for at det over tid ikke eksporteres mer kraft enn det nasjonale overskuddet, og sikre at man gjennom flerårsmagasiner har god nok forsyningsikkerhet,
 - utrede og komme med forslag til hvordan Norge kan selge overskuddskraften til utlandet uten at det europeiske kraftmarkedet setter prisen,
 - utrede og komme med forslag til en innføring av egne prispunkt for alle mellomlandsforbindelser med mål om å hindre urimelig prissmitte. Prisen i disse punktene skal automatisk økes med en faktor x når prisen i det tiliggende prisområdet overstiger en viss verdi,
 - legge frem forslag om økt beskatning på ekstraordinært høye inntekter i kraftselskapene, i forbindelse med statsbudsjettet for 2023,
 - fremme forslag om å opprette et eget statlig organ som skal stå for salg av strøm til husholdninger og næringsliv, og
 - raskt fremme forslag til hvordan man kan prioritere konsesjoner til nytt stort strømforbruk ut fra utslippsbesparelse, hensyn til natur, betydning for eksisterende og nye arbeidsplasser, og fossilfri verdiskaping.»

Dokument 8:285 S (2021–2022)
Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Kjell Ingolf
Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug
Vervik Bollestad om en styrket
strømsøtteordning for husholdninger,
frivillighet og næringsliv

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen forsterke strømsøtten til husholdninger slik at den vil gi 100 prosent kompensasjon over 50 øre/kWt.
2. Stortinget ber regjeringen forsterke ordningen for frivilligheten slik at den vil gi 100 prosent kompensasjon over 50 øre/kWt.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at alle energiformer inkluderes i støtteordningen til frivillige organisasjoner.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at alle folkehøyskoler, friskoler og lignende er inkludert i støtteordningen for frivillige.
5. Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til en ordning der alle bedrifter kan søke om støtte til installering eller oppgradering av energistyrings-systemer.
6. Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til en ordning der alle bedrifter kan søke om støtte til etterisolering.
7. Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til en ordning der alle bedrifter kan søke om støtte til solcellepanel.
8. Stortinget ber regjeringen i forslaget for støtte til bedriftene foreslå å forlenge strømsøtten til bedrifter til fastprisordningen som følge av foreslått endring i skatteloven er faset godt inn og prisene i markedet er akseptable.
9. Stortinget ber regjeringen innføre en strømsøtteordning for ideelle aktører som vil gi 100 prosent kompensasjon over 50 øre/kWt.
10. Stortinget ber regjeringen fjerne maks grensen på 60 000 kWt for landbruket, og innføre tilsvarende ordning som for drivhusnæringsen og forlenge ordningen utover 31. desember 2022.»

Dokument 8:286 S (2021–2022)
Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Lan Marie
Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus
Hansson om en krisepakke for raske
investeringer i energisparing og
solenergi

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det raskest mulig etableres en ordning med gratis oppsøkende energirådgivning til husholdninger og bedrifter.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova-avtalen oppdateres med et mål for energieffektivisering i eksisterende bygg. En oppdatert avtale må sikre at støtte til moden teknologi som gir raske reduksjoner i strømförbruket, blir en sentral oppgave for Enova.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en omfattende nasjonal informasjonskampanje om muligheter for energisparing i husholdninger og yrkesbygg.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at dagens Enova-tilskudd til «helhetlig oppgradering av bygningskropp» endres umiddelbart, slik at husholdninger kan få tilskudd også når bare deler av bygningen oppgraderes.
5. Stortinget ber regjeringen styrke støtten til energisparing og energiproduksjon ved å sørge for at Enova dekker inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak. Støtten skal utbetales forskuddsvis når det er mulig, og det skal tilbys gunstige låneordninger til de som trenger det, for resten av investeringen.
6. Stortinget ber regjeringen vurdere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet av det neste året, herunder påbud om energikartlegging og skifte til energieffektiv belysning, rask innfasing av varmepumper og forbedring av varmegjenvinning og ventilasjonssystemer.
7. Stortinget ber regjeringen styrke Husbankens arbeid med energitiltak for lavinntektshusholdninger uten å finansiere dette ved å omdisponere midler fra Enova.
8. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan eiere av næringsbygg kan gis et insentiv til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak gjennom høyere avskrivningssatser, og melde tilbake til Stortinget raskest mulig.
9. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med relevante bransjer for å identifisere tiltak som kan fjerne barrierer og flaskehalser som i dag bremser investeringen i solenergi og energisparing i norske bygg.

10. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene om en midlertidig ordning der søknad om byggesak for energioppgradering gjøres gebyrfri.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til virkemidler for å støtte energitiltak i leieboliger.
12. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enovas støtteordninger for solenergi også er tilgjengelige for borettslag og sameier.
13. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensialet i alle næringsbygg blir optimalt utnyttet.
14. Stortinget ber regjeringen umiddelbart sørge for at alle nye statlige bygg skal utnytte solenergipotensialet maksimalt.
15. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensialet i alle eksisterende statlig eide bygg blir optimalt utnyttet innen 2025.
16. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensialet i alle kommunalt og fylkeskommunalt eide bygg, for eksempel skoler, sykehjem og administrasjonsbygg, blir optimalt utnyttet innen 2030.
17. Stortinget ber regjeringen snarest etablere en permanent tilskuddsordning for installasjon av solcelleanlegg på næringsbygg gjennom Enova.
18. Stortinget ber regjeringen om å raskest mulig effektivisere vedtak 548 (2021–2022) samt forslag 748 til og med 752 fra behandlingen av energimeldingen (Innst. 446 S (2021–2022), jf. Meld. St. 36 (2020–2021)).
19. Stortinget ber regjeringen etablere en søknadsbasert ordning for investeringer i solenergi og energi-effektivisering i offentlige bygg.
20. Stortinget ber regjeringen pålegge alle offentlige bygg å etablere solenergiproduksjon eller grønne tak.»

Dokument 8:287 S (2021–2022)
Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Guri Melby og
Ola Elvestuen om innføring av krav for å
øke bruken av solenergi

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye offentlige og næringsbygg med gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2026.
2. Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle eksisterende offentlige og kommersielle bygninger med nyttig gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2027.
3. Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye boligbygg innen 2029.
4. Stortinget fastsetter et mål om minimum 8 TWh installert solkraft innen 2030, og ber regjeringen komme til Stortinget med en plan for å nå dette målet innen 1. juni 2023.
5. Stortinget ber regjeringen gi kommunene, gjennom plan- og bygningsloven, mulighet til å stille krav om solceller på alle nybygg fra 1. juni 2023.
6. Stortinget ber regjeringen øke grensen for delingsanlegg for solceller til 4 000 kvm, eller 1 000 kWp.
7. Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til solceller i sameier og borettslag.
8. Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til batterier.
9. Stortinget ber regjeringen fjerne kravet om netttinnmelding på anlegg under 7 kWp.
10. Stortinget ber regjeringen utrede om boliger med solcelleanlegg bør få månedlig nettoavregning for konsumert og produsert strøm.»

Dokument 8:288 S (2021–2022)
Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Bård Ludvig
Thorheim, Nikolai Astrup, Lene
Westgaard-Halle og Ove Trellevik om
umiddelbare tiltak mot energikrisen

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fastsette ambisiøse mål for installert solenergi på kort og mellomlang sikt, utarbeide en handlingsplan med konkrete tiltak som gjør det mulig å realisere målene, og komme tilbake til Stortinget med mål og handlingsplan innen utgangen av 2022.
2. Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig etablere en tidsbegrenset stønadsordning gjennom Enova for etablering av solenergianlegg på næringsbygg og næringsarealer innenfor rammen av deres mandat, som også omfatter installasjon av batterilagring der det er relevant.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere å unnta mindre solenergianlegg fra søknadsplikt, med unntak for fredede og verneverdige bygg.
4. Stortinget ber regjeringen vurdere et tidsbegrenset fritak fra konsesjonsplikt for å etablere lavspenningsledninger til nabobygg for salg av kraft.
5. Stortinget ber regjeringen kartlegge hvilke statlige bygg og hvilken infrastruktur som egner seg for etablering av solenergi, og sørge for at staten så raskt som mulig etablerer solenergiproduksjon på statlige arealer der det er egnet.
6. Stortinget ber regjeringen vurdere å fjerne fritaksgrensen på 500 kW for nettleie på strøm som deles som nabolagsstrøm.

7. Stortinget ber regjeringen vurdere å øke effektgrensen for hvor stort et solenergianlegg kan være før konsesjonsplikt inntreffer.
8. Stortinget ber regjeringen vurdere om strømkunder med egen solenergiproduksjon skal betale elavgift og moms på netto forbruk, fremfor brutto som i dag.
9. Stortinget ber regjeringen vurdere om kalkulasjonsrenten som benyttes for å beregne samfunnsøkonomisk lønnsomhet for småkraft, vannkraft og solkraft i konsesjonsprosesser, er satt på riktig nivå, i tråd med Finansdepartementets rundskriv r-109.
10. Stortinget ber regjeringen heve grensen for kraftutbygging i vernede vassdrag fra 1 MW til opp mot 10 MW så lenge dette ikke svekker verneverdiene, slik at produksjonen er styrt av de reelle virkningene på verneverdiene, og at småkraften kan ha større flomdempende effekt.
11. Stortinget ber regjeringen gjøre tilgjengelig den digitale kartleggingen av restpotensialet for småkraft gjort av NVE for å bedre tilgangen på informasjon om potensielle småkraftprosjekter.
12. Stortinget ber regjeringen sikre raskere konsesjonsbehandling fra NVE av kraftproduksjon som kan være på plass i løpet av høsten 2022 eller i 2023, som småkraft, vannkraft og solkraftanlegg.
13. Stortinget ber regjeringen kartlegge og gjennomføre energieffektiviseringstiltak i statlige bygg.
14. Stortinget ber regjeringen vurdere, i lys av den aktuelle strømsituasjonen, å gi Enova et tilleggsmandat til å bidra til å styrke forsyningssikkerheten ved å legge til rette for vesentlig mer energieffektivisering og fleksibel og effektiv energi- og effektbruk gjennom målrettede tiltak for bedrifter og husholdninger.
15. Stortinget ber regjeringen, gjennom Enova, vurdere å opprette en midlertidig låneordning med fast, lav rente for husholdninger med lav inntekt som kan benyttes til installasjon av varmepumpe, etterisolerings av bygg og andre relevante enøktiltak. Det bør vurderes om deler av lånet gjøres om til støtte når tiltaket er gjennomført.
16. Stortinget ber regjeringen følge opp innføringen av krav om spillvarmeutnyttelse fra industrianlegg og fremlegge en konkret plan innen 2022 for hvordan dette skal realiseres for anlegg med stort varmetap.
17. Stortinget ber regjeringen vurdere å etablere et kompetanseprogram for håndverkere som skal bistå boligeiere med energieffektiviseringstiltak, og lage en veileder for næringslivet og frivillige organisasjoner om muligheter for energieffektivisering og strømsparing, herunder hvilke støtteordninger som finnes.
18. Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak som på kort sikt kan redusere saks- og

konsesjonsbehandlingstiden betydelig, og innføre hurtigspor for enkle saker og prioriterte prosjekter innen nett og produksjon.

19. Stortinget ber regjeringen påse at nettselskapene tar i bruk ny teknologi som øker utnyttelsen av eksisterende nettinfrastruktur, og at dette arbeidet prioriteres.
20. Stortinget ber regjeringen komme med en konkret plan for hvordan flere ledd i konsesjonsprosessen for kraftproduksjon kan kjøres parallelt, ikke sekvensielt, innen utgangen av 2022, med sikte på iverksettelse fra 1. juli 2023.
21. Stortinget ber regjeringen vurdere om Statnett og de regionale nettselskapene bør få større anledning til å ta høyde for fremtidige behov når det gjøres investeringer i strømmnettene.»

Dokument 8:289 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby og Ola Elvestuen om ekstraordinære tiltak som følge av strømpriskrisen

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke bostøtten i områder med høye strømpriser, slik at lavinntektshusholdninger får hjelp til å håndtere regningene sine.
2. Stortinget ber regjeringen øke stipendet til studenter med bostedsadresse i områder med høye strømpriser.
3. Stortinget ber regjeringen videreføre og forsterke ordningen med strømstøtte til frivillige lag og organisasjoner.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for likebehandling av folkehøyskolene, slik at ikke noen folkehøyskoler faller utenfor strømstøtteordningen.
5. Stortinget ber regjeringen legge til rette for en søknadsbasert kommunal støtteordning for mindre bedrifter med særlig høye strømkostnader i prisområdene i Sør-Norge.
6. Stortinget ber regjeringen legge til rette for en løsning der forbrukere kan bestille enøktiltak som betales gjennom rentefrie lån eller tilskudd med samtidig utbetaling.
7. Stortinget ber regjeringen sørge for at større nærvarmesentraler basert på bergvarme, sjøvarme eller energibrønner gis strømstøtte.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fortsette opptrappingen i bevilgninger til Enova, minimum med samme prosentvise økning som i årene 2013–2021.
9. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova, i en midlertidig periode, får i oppdrag å støtte moden

teknologi som kutter energiforbruket til husholdningene og mindre bedrifter, som for eksempel varmepumper, etterisolering av deler av bygningskroppen, utskiftning av vinduer, batterier, bergvarme og lignende.

10. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kampanje for å øke folks bevissthet rundt eget strømforbruk og tiltak som kan gjennomføres for å redusere dette.
11. Stortinget ber regjeringen sette et mål for reduksjon av strømbruk i de timene av døgnet med høyest forbruk, med 5 prosent.
12. Stortinget ber regjeringen sette et mål og utarbeide en plan for en reduksjon i strømforbruket på minst 10 prosent innen 31. mars 2023.
13. Stortinget ber regjeringen sette et mål om at gassforbruket reduseres med 15 prosent.
14. Stortinget ber regjeringen innføre energisparings tiltak i offentlig sektor som har umiddelbar effekt på strømforbruket.
15. Stortinget ber regjeringen pålegge nettselskapene ansvar for å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, lederen Marianne Sivertsen Næss og Hadia Tajik, fra Høyre, Nikolai Astrup, Lise-May Sæle, Michael Tetzschner, Bård Ludvig Thorheim, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, May Helen Hetland Ervik og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Kim Thoresen-Vestre, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til olje- og energiminister Terje Aaslands redegjørelse for Stortinget 19. september 2022 og de aktuelle representantforslagene.

Komiteen viser til at Sør-Norge siden høsten 2021 har opplevd svært høye strømpriser. Dette har medført en betydelig økning i strømutfgifter for norske husholdninger og næringsliv i de sørligste prisområdene.

Komiteen understreker at dagens situasjon i det norske kraftmarkedet skyldes en kombinasjon av flere nasjonale og internasjonale forhold. Gjennom vår tette tilknytning til det europeiske energimarkedet blir det nordiske kraftmarkedet i dag påvirket av forhold utenfor norske myndigheters kontroll.

Komiteen viser til at Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina 24. februar 2022 forsterket bruken av gass eksport som pressmiddel mot Europa. Samtidig har det europeiske energimarkedet over tid i økende grad blitt avhengig av russisk gass eksport for å dekke sitt energibehov. Den europeiske forsyningssikkerheten for gass var ved krigens utbrudd svekket, med en fyllingsgrad i europeiske gasslagre betydelig under snittet for perioden 2017–2021. Dette har skapt stor usikkerhet i det europeiske energimarkedet og drevet opp strømprisene, og situasjonen vil trolig vedvare i tiden framover.

Komiteen merker seg at Norge hadde en høy kraftproduksjon og krafteksport gjennom 2021, noe som reduserte fyllingsgraden i norske vannmagasiner ved inngangen av 2022. Videre var det lavere tilsig enn vanlig i 2021–2022 i Sør- og Øst-Norge. Dette har resultert i en lav fyllingsgrad i norske vannmagasiner i prisområdene NO1 og NO2, noe som forsterker prispåvirkningen av europeiske forhold.

Komiteen viser til at det har blitt innført en rekke tiltak for å redusere belastningen for sluttbrukerne av kraft i Norge i møte med de høye strømprisene, blant annet strømstøtteordninger til husholdninger, jordbruk og frivillighet. Regjeringen har også lansert en strømstøtteordning for næringslivet. I tillegg har det blitt innført tiltak som økt bostøtte, økte overføringer til kommunene for merutgifter til økonomisk sosialhjelp, økt stønad til studentene og tilskudd til Enova for å støtte enøkt tiltak i husholdningene.

Komiteen mener at rikelig tilgang på ren og rimelig kraft i årtier har vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Tilgangen på nok og rimelig ren kraft skal også i fremtiden være et konkurransefortrinn for norsk næringsliv og et gode for den norske befolkningen. Komiteen understreker at det norske kraftsystemet er basert på stor grad av offentlig eierskap og en langsiktig ressursforvaltning som sikrer god utnyttelse av nasjonale ressurser og den norske forsyningssikkerheten. Komiteen understreker at Norges forsyningssikkerhet må ivaretas, og understreker videre behovet for nye kontrollmekanismer for å sikre forsvarlig fyllingsgrad i norske vannmagasiner i en tid med stor usikkerhet i energi- og kraftmarkedene.

Komiteen viser til at en rekke av representantforslagene som behandles, omhandler energieffektivisering, og understreker viktigheten av å realisere dagens mål om energieffektivisering av eksisterende bygg tilsvarende 10 TWh innen 2030, jf. Innst. 401 S (2015–2016).

Komiteen viser for øvrig til Meld. St. 36 (2020–2021), Meld. St. 11 (2021–2022) og stortingsvedtak, jf. Innst. 446 S (2021–2022).

Redegjørelsen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til olje- og energiminister Terje Aaslands redegjørelse 19. september 2022, og stiller seg bak statsrådens grundige vurdering av energisituasjonen og de høye strømprisene i Norge og Europa. Flertallet deler statsrådets forståelse av at dagens situasjon må løses både med kortsiktige tiltak for å avlaste husholdninger, næringsliv og frivillige organisasjoner, og langsiktige tiltak som bedrer den norske kraftforsyningen og sikrer nok og rimelig kraft til folk og industri.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet anerkjenner den viktige rollen regjeringens raske håndtering av dagens situasjon har spilt for å trygge norske husholdninger, utsatt næringsliv og frivilligheten. Disse medlemmer bemerker særlig viktigheten av strømstøtteordningen til norske husholdninger, som i dag har en kraftig støtteordning som dekker 90 pst. av strømkostnaden over en gjennomsnittspris over 70 øre/kWh i vintermånedene. Disse medlemmer viser også til regjeringens forslag til ny lånegarantiordning og energitilskuddsordning til strømintensive bedrifter, jf. Prop. 142 S (2021–2022).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til olje- og energiministerens vektlegging av energieffektiviseringstiltak, og mener økt innsats innen energieffektivisering blir særlig viktig inn mot vinteren og våren for å bidra til lavere kraftpriser og lavere strømregninger for husholdninger og bedrifter. Videre vil en økt satsing på energieffektivisering bidra til å dempe behovet for ny kraftproduksjon, og dermed behovet for naturinngrep.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens allerede styrkede satsing på energitiltak for kommunale boliger tilsvarende 100 mill. kroner. Planen er å gjennomføre tiltak som skal redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh innen 2030. Disse medlemmer merker seg også prioriteringen av 480 mill. kroner årlig til å styrke satsingen på energitiltak gjennom Husbanken, et viktig grep for å bidra til flere energieffektiviserende tiltak i lavinntektshusholdninger.

Disse medlemmer understreker behovet for økt kraftutbygging innen solkraft, vindkraft og vannkraft som en nødvendig del av de langsiktige tiltakene for å bedre dagens situasjon, samt en nødvendighet for å gjennomføre omstillingen av norsk næringsliv og en grønn reindustrialisering. Disse medlemmer merker seg behovet for økt saksbehandlingskapasitet i NVE

for en raskere utbygging av kraft og nettkapasitet, og viser til regjeringens forslag til økt bevilgning med 30 mill. kroner til NVE for å styrke saksbehandlingskapasiteten, i tillegg foreslås det 30 mill. kroner til å styrke NVEs arbeid med digitalisering av konsesjonsprosessene og kraftsystemutredningene, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, bemerker også at regjeringen igjen har åpnet opp for konsesjonsbehandling av nye vindkraftprosjekter på land, og at vindkraftsatsingene nå skal skje i samarbeid med lokalsamfunnene som stiller arealer til disposisjon.

Videre viser komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet til regjeringens kraftfulle havvindsatsing og ambisjon om tildeling av områder for 30 GW havvindproduksjon innen 2040.

Disse medlemmer mener det trengs en samlet plan for økt kraftproduksjon, som kommer både industrien og samfunnet for øvrig til gode og tar hensyn til miljø og lokalsamfunn, og ser fram til Energikommisjonens utredning, som vil gi et viktig kunnskapsgrunnlag for den videre energipolitikken. Representantene stiller seg bak energiministerens vektlegging av behovet for en raskere utbygging av strømmettet, som legger grunnlaget for regjeringens satsing på økt kraftproduksjon og industriutvikling. Disse medlemmer viser videre til regjeringens forslag til statsbudsjett, jf. Prop. 1 S (2022–2023), der det foreslås 165 mill. kroner i økt bevilgning for å styrke energistyresmaktene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til energimeldingens anmodningsvedtak nr. 722, 10. juni 2022, om å

«snarest mulig sende på høring forslag til endringer i plan- og bygningsloven for behandling av vindkraft på land, slik at nye vindkraftanlegg kan behandles etter både energiloven og plan- og bygningsloven, med sikte på ikrafttredelse av lovendringen 1. januar 2023.»

I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet slår regjeringen fast følgende (Olje- og energidepartementets budsjett, s. 41):

«Det er ikke realistisk at en lovendring vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2023.»

Disse medlemmer mener det er problematisk at det åpnes for vindkraftutbygging på land uten å gi kommunene lovhjemler til å stanse uønskede utbyggingsprosjekter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, deler energiministerens for-

ståelse av norsk gass som avgjørende for den europeiske gassforsyningen, og understreker at norsk olje- og gassproduksjon i dag er et sentralt avhjelpende bidrag til Europa i dagens energisituasjon. Flertallet understreker at norsk petroleumssektor skal utvikles, ikke avvikles, og at dagens situasjon understreker at fortsatt norsk gassproduksjon vil være et viktig bidrag til den europeiske kraftbalansen også på lengre sikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til olje- og energiministerens redegjørelse i Stortinget 19. september. Disse medlemmer deler statsrådets vurdering av at de ekstreme kraftprisene i Norge og Europa henger tett sammen med krigen i Ukraina. Allerede sensommeren 2021 holdt Putin igjen på gasssalget til Europa, noe som førte til kraftige økninger i gass- og kraftprisene utover høsten. Russland leverer nå svært lite gass til Europa, og EU-landene har et felles mål om å bli uavhengig av russisk energi så raskt som mulig. Gjennom å destabilisere energimarkedet ønsker Putin å skape sosial og politisk uro i europeiske land for å svekke samhold og støtte til Ukraina, et land som Russland fører en brutal angrepskrig mot.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at det nordiske kraftmarkedet er tett integrert og knyttet sammen med det kontinentale Europa. En knapphet på gass i Europa kombinert med redusert energiproduksjon i flere europeiske land gir seg utslag i svært høye strømpriser. Dette vil vedvare inntil energimarkedet stabiliseres.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti understreker at Norge er en betydelig energinasjon i Europa og har en viktig rolle å spille for å redusere knapphet på energi overfor europeiske partnere og allierte på kort og lang sikt.

Disse medlemmer viser til NVEs nylige rapport om kraftbalansen i det norske kraftsystemet. Rapporten viser at også i en situasjon med vedvarende høye energipriser i Europa vil en styrket norsk kraftbalanse gi lavere strømpriser, mens en svakere kraftbalanse vil gi relativt sett høyere priser. En styrket kraftbalanse gir i tillegg økt forsyningssikkerhet og muliggjør en raskere klimaomstilling av samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at de høye kraftprisene har utløst et betydelig behov for strømtøtte til husholdninger og bedrifter. Høye kraft-

priser gir også høyere inntekter til kraftselskapene, og det er naturlig at kraftselskapene derfor bidrar mer til fellesskapet i denne situasjonen.

Disse medlemmer har imidlertid merket seg at kraftselskapene advarer mot forslaget om å innføre et høyprisbidrag på 23 pst. skatt når prisene overstiger 70 øre/kWh. Disse medlemmer viser til at flere av kraftselskapene mener høyprisbidraget vil føre til at ellers lønnsomme investeringer i oppgraderinger, effektutvidelser og pumpekraftverk kan bli ulønnsomme og derfor vil forbli urealiserte. Økte kraftpriser innebærer større grunnrente.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at høyere skatt på grunnrente i lys av svært høye strømpriser kan være fornuftig, men disse medlemmer mener at de samlede konsekvensene av de varslede endringene i skattesystemet for kraftproduksjon må belyses nærmere.

Disse medlemmer viser til at det er fremmet flere forslag som går i retning av å styrke kraftbalansen på kort sikt gjennom økt produksjon av blant annet solenergi og energieffektivisering som sparer bruken av strøm.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at allerede kommende vinter kan kraftsituasjonen bli svært anstrengt. Saksbehandlingstiden for enøktiltak og tillatelser for ny fornybar kraftproduksjon må reflektere at vi står i en strømpriskrise, og må prioriteres og tidsmessig forkortes betydelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt merker seg at magasinene ble tappet høsten 2021, etter at Russland hadde begynt å redusere gasseksporten til Europa. Disse medlemmer peker videre på at det er uvanlig å tappe magasinene så kraftig når det nærmer seg vinteren og nedbøren kan falle som snø, og vil henvise til gjennomgangen til Anders Lie Brenna i EnergiWatch (22.8.2022):

«Det er imidlertid ikke bare den lave fyllingsgraden som skiller 2021 fra tidligere år. Det som er enda mer spesielt, er at fyllingsgraden falt og gikk kraftig ned fra sommeren og frem til jul. Det er helt eksepsjonelt. Det hender at fyllingsgraden går noe ned på slutten av året, men en gjennomgang av historikken viser at det er helt spesielt at et flerårsmagasin som Blåsjø tappes på denne måten på høsten.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke at beredskap og forsyningssikkerhet må få langt større betydning for fremtidens kraftproduksjon enn den vi har sett det siste året, som i perioder har

vært preget av høy produksjon og eksport i forhold til tilsiget i magasinene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at statsråden i sin redegjørelse nevner at

«(v)i vil nå legge til rette for et enklere og ryddigere sluttbrukermarkedet for strøm og bedre fastprisavtaler som kan gi større forutsigbarhet.»

og viser videre til Innst. 446 (2021–2022), hvor flertallet stilte seg bak følgende merknad:

«Flertallet viser til at regjeringen nå utreder konkrete tiltak som skal legge til rette for et bedre tilbud av fastprisavtaler til husholdninger og næringsliv.»

Komiteens medlem fra Rødt mener dette er et dårligere alternativ enn makspris på engrosmarkedet, men forventer likevel at regjeringens arbeid med fastprisavtaler fortsatt har som intensjon at de skal være rimeligere enn dagens skyhøye spotpriser, og at den nye modellen for slike avtaler både er tilpasset næringsliv og husholdninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Finansdepartementets pressemelding av 28. september «Tiltak for bedre fastprisavtaler på strøm», hvor det står at

«(o)rdningen antas i første omgang å være mest aktuell for næringslivet».

Disse medlemmer mener det bryter med Stortingets forventninger dersom regjeringen har lagt bort arbeidet med rimelige fastprisavtaler for husholdningene, og at Stortinget i så fall bør vurdere å anmode regjeringen om å gjenoppta dette arbeidet. Regjeringen sendte 6. april ut pressemelding om at den

«jobber med konkrete tiltak som skal legge til rette for bedre fastprisavtaler til folk og bedrifter»

Finansministeren uttalte at de vil legge til rette for fastprisavtaler som er bedre og rimeligere enn i dag, mens olje- og energiministeren uttalte at

«(s)tøtteordningene bør være midlertidige og heller erstattes med en reell mulighet til å sikre seg økonomisk forutsigbarhet gjennom fastprisavtaler».

Disse medlemmer forventer at dette budskapet fortsatt gjelder.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre påpeker at Putins folkerettsstridige angrepskrig på Ukraina og hans medfølgende hybridkrig mot Europa, der struping av gassforsyningen til kontinentet aktivt brukes som vå-

pen, og Europas påfølgende tiltak for å slutte å importere russisk gass, sammen med svært lite nedbør og den verste tørken i Europa på minst 500 år har ført til unormalt høye energipriser. I Sør-Norge har det ført til stadig nye prisrekorder. Økningen i pris har kommet brått, og det er vanskelig for mange husholdninger, bedrifter og organisasjoner å spare strøm på kort sikt.

2.1 Strømstøtte

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at kraftprisen siden sensommeren og høsten 2021 har steget til svært høye nivåer som har gitt en betydelig økning i husholdningenes strømutfgifter. Flertallet viser til Stortingets vedtak ved behandlingen av Prop. 144 L (2021–2022) Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (økt stønadsgrad). Formålet med loven er å gi økonomisk stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter. Strømstøtteleven ble vedtatt som en midlertidig lov og gjelder energibruk fra og med desember 2021 til og med mars 2023. På bakgrunn av de økte prisutsiktene er det nå vedtatt å øke stønadsgraden fra 80 pst. til 90 pst. for bruk også i september måned og at terskelverdien på 70 øre pr kWh videreføres.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at NVE anslår at de fleste fjernvarmeanlegg i hovedsak benytter andre energikilder enn strøm til sin varmeproduksjon. Det finnes imidlertid noen fjernvarmeanlegg uten konsesjon, ofte kalt nærvarmeanlegg, som i stor grad bruker strøm som innsatsfaktor. Flertallet mener det er ønskelig å se nærmere på om strømstøtte for nærvarmeanleggene som leverer til husholdningskunder, kan utformes med mulighet for rask innføring på en hensiktsmessig måte.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en strømstøtteordning for nærvarmeanlegg som leverer til husholdningskunder, kan utformes, og estimere kostnaden for en slik ordning. Utredningen bør gjennomføres med sikte på ferdigstilling medio november 2022.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at vi i dagens situasjon med skyhøye strømpriser både trenger tiltak på kort sikt og langsiktige endringer av kartpolitikken for å unngå den

prissmitten vi i dag ser fra de europeiske prisene, over på de norske. Disse medlemmer vil peke på at strømstøtten til husholdningene, strømstøtten gjennom bostøtten og strømstipendet til studentene, samt strømstøtten til idretten og frivilligheten, har vært svært viktig for å dempe konsekvensene av de høye strømprisene på kort sikt.

Disse medlemmer viser til forslagene Sosialistisk Venstreparti har fremmet om en totrinns strømstøttemodell. Her gis det større støtte for den første delen av strømforbruket og litt lavere for den neste, opp til et fastsatt tak. Dette er en modell som både vil gi større støtte til de med de laveste inntektene og det laveste strømforbruket, og i større grad stimulere til energieffektivisering enn dagens modell. Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartiene i oktober 2022 skal forhandle om en ny modell, med sikte på å få på plass en mer rettferdig modell som i større grad bidrar til energieffektivisering enn dagens modell. Eventuelle endringer skal tre i kraft så raskt som mulig.

Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti i ulike forhandlinger med regjeringspartiene også vil diskutere utredninger knyttet til større demokratisk kontroll over kraftressursene, og en mer treffsikker strømstøtte.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at selv med de vedtatte støtteordningene øker de økonomiske forskjellene. Dette medlem viser til Forbruksforskningsinstituttet SIFOs rapport Dyr tid under oppseiling II. Husholdenes økonomiske trygghet i 2022. En av rapportens forfattere, Christian Poppe, uttalte følgende til NRK (28.9.2022):

«Dette er utvilsomt en større krise enn den vi så under koronapandemien».

Rapporten konkluderer videre med at

«(d)en viktigste enkeltårsaken til økte levekostnader er veksten i strømprisene».

Dette medlem er av den oppfatning at den viktigste driveren for prisstigning, og følgelig økte forskjeller og fattigdom, må dempes kraftigere.

Regjeringen har brukt private konsulentfirma for å utrede innføring av makspris, og i budsjettet avviser regjeringen makspris grunnet faren for rasjonering. Dette medlem viser for det første til at det er dagens markedsmekanismer som har ledet oss til en situasjon der Statnett må gjennomgå såkalte SAKS-tiltak fordi de vurderer at det er en viss fare for rasjonering allerede våren 2023. Videre viser dette medlem viser til AFRY Management Consulting og Menon Economics sin gjennomgang, som understreker at makspris må kombineres med en rekke politiske tiltak for å unngå knapphet

på strøm. Utredningen tar blant annet for seg hvordan en makspris kan kombineres med høyere pris på luksusforbruk – en kombinasjon av makspris og toprissystem – for å unngå problemer med for lite energisparing – en løsning som dette medlem også er tilhenger av. Dette medlem mener det trengs flere grep for å regulere kraften politisk, og mener regjeringens manglende vilje til å gå inn i disse problemstillingene og utrede mer og prioritere hardere vitner om at den ikke tar bestillingen på alvor.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en makspris på strøm til alle kunder i Norge gjennom pålegg for kraftprodusenter. Denne settes til tre ganger konsesjonspris, det vil si om lag 35 øre/kWt. Inntil nødvendige endringer av lov og/eller forskrift er på plass, skal strømstøtneordningen forsterkes for månedlig forbruk inntil 3 500 kWt med 100 pst. dekning når strømprisen er over 35 øre/kWt.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en toprismodell gjennom avgifter på strøm. Regjeringen bes på bakgrunn av utredningen legge fram et forslag som tar hensyn til forbruk, energistandard, husstandens størrelse og geografi.»

2.1.1 STRØMSTØTTE TIL PRIVATPERSONER

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti vil påpeke at innbyggerne i Norge historisk har kunnet nyte godt av lave strømpriser fordi vi er en vannkraftnasjon. At gjennomsnittsprisen på strøm for perioden 2002–2020 var 28 øre/kWh, er en god illustrasjon på dette. Disse medlemmer vil understreke at de ekstreme strømprisene vi har hatt det siste året, har store negative konsekvenser for vanlige folks privatøkonomi i store deler av landet, samtidig som det offentlige tjener titalls milliarder på krisen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil vise til at produksjonskostnadene på strøm er ca. 10–15 øre per kWt. Disse medlemmer vil påpeke at de rekordhøye strømprisene i praksis innebærer en ekstremt stor verdioverføring fra konsument til produsent, fra private husholdninger til det offentlige. Det er ikke akseptabelt at forbrukerne i en gjennomelektrifisert og selvforsynt energinasjon som Norge skal påføres store ekstrautgifter, og disse medlemmer mener at verdiene i størst mulig grad må tilbakeføres til konsumentene. Disse

medlemmer mener det bør innføres en pris på maksimalt 50 øre, altså 100 pst. strømstøtte over 50 øre/kWh for å skjerme norske forbrukere.

Komiteens medlemmer fra Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til SSBs analyse av virkningen av høye strømpriser og strømstøtteordningene for ulike husholdningsgrupper, og merker seg at høye strømpriser er mest belastende for husholdningene med lav inntekt. Disse medlemmer påpeker at det også er vanskeligere for denne gruppen å redusere strømforbruket. Samtidig er strømstøtten viktigst for husholdningene med lav inntekt. Disse medlemmer vil prioritere å støtte lavinntektsgrupper, som studenter og bostøttetakere, ut over strømstøtteordningen som gis til alle husholdninger. Disse medlemmer mener midlertidig økt bostøtte og stipend til studenter er nødvendige tiltak i denne situasjonen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke bostøtten i områder med høye strømpriser, slik at lavinntekts-husholdninger får hjelp til å håndtere regningene sine.»

«Stortinget ber regjeringen øke stipendet til studenter med bostedsadresse i områder med høye strømpriser.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne er enig i at strømstøtteordningen er viktig, men mener det trengs en bedre modell. Dette medlem viser til at regjeringens modell gjør at de med høyest strømregning, som i mange tilfeller har høy inntekt, får utbetalt mest fra staten. SSBs evaluering, som ble offentliggjort i september 2022, viser at husholdningene med høyest inntekt fikk over dobbelt så mye i strømstøtte som de med lavest inntekt sist vinter. Det er uheldig at en ordning som koster fellesskapet så mye, har så dårlig sosial profil. En annen svakhet med strømstøtteordningen er at den reduserer insentivene til å investere i energisparing og lokal strømproduksjon. Dette er uheldig i en tid der velferd og sikkerhet er truet av energimangel. Problemet forsterkes av at regjeringen ikke har lagt frem nye tiltak for energisparing i husholdninger.

Et tredje problem med regjeringens strømstøtte er at den har utilsiktede effekter som bidrar til lite tillitvekkende bruk av fellesskapets midler og økt forbruk av strøm, blant annet fordi husstander som har inngått gunstige fastprisavtaler, tjener penger på å øke strømforbruket når strømprisene er høye.

Dette medlem ønsker en enklere ordning som hjelper folk med å betale strømregningen uten at staten

betaler mest til dem med høyest forbruk og uten å redusere folks insentiv til strømsparing. Det kan man få til ved at statens ekstra inntekter fra høye strømpriser deles flatt ut igjen til alle innbyggerne. En slik modell vil ta hensyn til at husstander med flere medlemmer trenger mer plass og mer strøm til klesvask, oppvask og dusjing. Det bør vurderes om husstander med kun ett medlem bør kompenseres noe fordi ordningen kan slå skjevt ut for enslige. Ordningen må ta høyde for at prisene er ulike i ulike prisregioner. Et likt beløp per person er også mer rettferdig, fordi et likelydende beløp vil ha størst relativ betydning for dem med lav inntekt.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme et forslag til en mer rettferdig strømstøttemodell som ikke utbetaler mest til dem med høyest forbruk, og som samtidig ivaretar insentivene til å investere i energieffektiviserende tiltak. Følgende forutsetninger skal legges til grunn for ordningen:

- Et likt beløp utbetales til alle personer bosatt i prisområder med høyere strømpris.
- Størrelsen på beløpet skal variere mellom prisområder avhengig av prisforskjellene mellom disse.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan en ekstra sats for husstander med kun ett medlem kan utformes for å ta høyde for at aleneboende har et noe høyere gjennomsnittsförbruk enn husstander med flere medlemmer.»

2.1.2 STRØMSTØTTE TIL BEDRIFTER

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil påpeke at de enorme økningene i strømprisene skaper stor uro i næringslivet. En betydelig andel av bedriftene som i en normalsituasjon er levedyktige, frykter at utfordringene kan bli for store hvis man får en vinter uten hjelp til å håndtere strømregninger som er mange ganger større enn normalt, kombinert med økte råvarepriser, drivstoffpriser og økte renter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at mens Norge har økt sin kraftproduksjon siden 2010 med 33 TWh (27 pst.), har Tyskland redusert sin kraftproduksjon med 48 TWh (-7,5 pst.), Storbritannia har redusert produksjonen med 72 TWh (-19 pst.), og Danmark har redusert produksjonen med 6 TWh (-14 pst.). Produksjonen er altså blitt kraftig redusert, kraftmiksen er totalforandret, og stabiliteten er borte. Dette påvirker også forholdene her hjemme. Disse medlemmer vil understreke at dagens situasjon, med lav produksjon, skyhøye energipriser og lite forutsigbarhet, er svært problematisk for næringslivet

og er til hinder for fremtidig verdiskaping og utvikling av det norske velferdssamfunnet.

Disse medlemmer er opptatt av at vi finner økonomisk bærekraftige løsninger, slik at folk kan være trygge på at de har en jobb å gå til. Disse medlemmer vil peke på at økende energi- og drivstoffpriser også har ført til en stor, global prisstigning på ulike innsatsfaktorer og råvarer. Dette skaper i kombinasjon med ekstrempriser på strøm en svært vanskelig situasjon for mange bedrifter. Disse medlemmer mener derfor det bør innføres en pris på maksimalt 50 øre, altså 100 pst. strømstøtte over 50 øre/kWt, for å skjerme norsk næringsliv, sikre norske arbeidsplasser og få levedyktige bedrifter gjennom dagens priskrise.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti påpeker at nærvarmesentraler basert på bergvarme, sjøvarme og energibrønner, som er tilknyttet store boligprosjekter, nå har store problemer med økonomien og står i fare for å gå konkurs. Nærvarmesentralene mottar ikke strømstøtte fra staten, men må likevel gi abonnentene strømstøtte. Nærvarmesentralene produserer energi tilsvarende om lag 1 TWh. Dersom disse går konkurs, vil husholdningene bruke strøm fra det vanlige strømmettet og motta strømstøtte gjennom nettselskapet. Disse medlemmer understreker at dette vil gi en ekstrabelastning i strømmettet, i tillegg til at staten må betale økt strømstøtte til husholdningene dette gjelder.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at større nærvarmesentraler basert på bergvarme, sjøvarme eller energibrønner gis strømstøtte.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti påpeker at mange bedrifter sliter økonomisk som følge av de ekstraordinært høye strømavgiftene. Disse medlemmer har merket seg at flere i næringslivet understreker at strømstøtteordningen for bedrifter, som regjeringen la fram 16. september 2022, ikke er god nok.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til Innst. 251 S jf. Prop. 77 S (2021–2022), der Høyre og Venstre fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en søknadsbasert kommunal kompensasjonsordning for mindre bedrifter med særlig høye strømkostnader i prisområdene i Sør-Norge.»

Disse medlemmer mener en kommunal støtteordning for små og mellomstore bedrifter for å supplere regjeringens strømstøtteordning for bedrifter fortsatt er nødvendig. Disse medlemmer mener kommunene bør fordele støtten etter gitte kriterier og inkludere de foretakene som ikke får strømstøtte fordi de har en annen registrering i Foretaksregisteret enn konkurrenter som mottar strømstøtte. Disse medlemmer viser for øvrig til behandlingen av Prop. 142 S (2021–2022) om strømstøtte til bedrifter og vil komme med ytterligere forslag og merknader der.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en søknadsbasert kommunal støtteordning for mindre bedrifter med særlig høye strømkostnader i prisområdene i Sør-Norge.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at årsakene til energikrisen er sammensatte. Tyskland og Storbritannia har over flere år redusert sin energiproduksjon, Frankrike har neglisjert vedlikeholdet av sine kjernekraftverk, og flere land har stoppet tildelinger av nye områder til olje- og gassvirksomhet. Disse medlemmer vil vise til at det ensidige fokuset på «grønt skifte» har medført dramatiske underinvesteringer i olje- og gasssektoren, og har bidratt til å gjøre store deler av Europa avhengig av russisk gass. Økningen i priser på olje, gass og kull, økte CO₂-avgifter og nedstengning av atomkraftverk i Europa har, i kombinasjon med Putins militære invasjon og stans i gasseksporten, bidratt til dagens energikrise.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sine merknader knyttet til forsterket støtte til bedrifter i innstillingen til Prop. 142 S (2021–2022).

2.1.3 STRØMSTØTTE TIL FRIVILLIG SEKTOR

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil påpeke at de store økningene av strømprisene rammer frivillig sektor hardt. Disse medlemmer vil påpeke at særlig idrettsanlegg ofte er sterkt strømkrevende, og at marginene er små både i idretts- og kultursektoren. Videre er det et viktig poeng at både idrett og kultur har to tunge år bak seg med lavere aktivitet på grunn av koronapandemien. Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av gode rammevilkår for frivillig sektor, og at en innføring av en pris på maksimalt 50 øre, altså 100 pst. strømstøtte over 50 øre/kWt vil ha stor betydning for idretten, kulturlivet og organisasjonslivet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en pris for strøm på maksimalt 0,50 kr per kWt inkl. mva. Dette gjøres gjeldende for alle, både husholdninger, fritidseiendom, frivilligheten og næringsliv, fra 1. september 2022. Strømtøtten settes da til 100 pst. over 50 øre. Strømtøtten varer fram til strømprisene er normalisert igjen.»

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til strømtøtteordningen til frivillige organisasjoner. I regjeringens opprinnelige forslag var det i utgangspunktet bare organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret, som skulle motta denne støtten. En del eierformer medfører imidlertid at eiere ikke kan være registrert i Frivillighetsregisteret. Dette kan gjelde private eiere, stiftelser og samvirkeforetak. Likevel la regjeringen opp til at kommunene bare i særskilte tilfeller skulle kunne vurdere om det også skal gis tilskudd til slike private virksomheter, som da ikke er registrert i Frivillighetsregisteret. Disse medlemmer påpeker at dette har ført til at blant annet folkehøyskoler forskjellsbehandles som følge av ulik registreringsform. Disse medlemmer mener det er uheldig, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for likebehandling av folkehøyskolene, slik at ikke noen folkehøyskoler faller utenfor strømtøtteordningen.»

«Stortinget ber regjeringen videreføre og forsterke ordningen med strømtøtte til frivillige lag og organisasjoner.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forsterke strømtøtteordningen for frivilligheten slik at den vil gi 100 prosent kompensasjon for priser over 50 øre/kWt.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle energiformer inkluderes i strømtøtteordningen til frivillige organisasjoner.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle folkehøyskoler, friskoler og lignende er inkludert i strømtøtteordningen for frivillige.»

2.2 Eksport av strøm til utlandet – kraftutveksling

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at våre naboland i stor grad har vært preget av termiske kraftverk og i noen grad uregulerbar, fornybar energi. Norge har derfor hatt en felles interesse

med våre naboland i å utveksle kraft mellom landene. I det store perspektivet har kraftutveksling gjennom mellomlandsforbindelsene tjent Norge godt, og har til tider vært nødvendig for å sikre god forsyningssikkerhet i det norske kraftnettet.

Disse medlemmer vil påpeke at tilknytningen til det europeiske markedet gjennom de to siste utenlandskablene har ødelagt det balanserte og velfungerende nordiske kraftmarkedet. Tyskland og Storbritannia har over flere år redusert sin energiproduksjon radikalt. Nederland har omtrent sluttet å utvinne gass. Frankrike har neglisjert vedlikeholdet av sine kjernekraftverk, og flere land har vedtatt moratorium eller stans i tildeling av nye områder til olje- og gassvirksomhet. Disse medlemmer vil påpeke at det regimeskiftet innen energi som har blitt gjennomført i flere europeiske land, har gitt økt volatilitet, ubalanse og kostnadsnivå, og store utslag for norske kraftpriser og norsk kraftbalanse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at strømekSPORTen fra Norge siste år har vært rekordhøy, samtidig som fyllingsgraden i vannmagasinene er betydelig lavere enn historisk normal. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er Norges eller norske strømkunders ansvar å beskytte europeiske land mot konsekvensene av deres egen feilslåtte energipolitikk. Videre vil disse medlemmer påpeke at de høye kraftprisene og den lave magasinfyllingen svekker Norges beredskap og forsyningssikkerhet. Det er derfor høyst nødvendig at Norge raskt endrer praksis og regelverk rundt krafteksport. Nasjonal forsyningssikkerhet skal være det viktigste, og da må Norge ha et system som begrenser krafteksporten når magasinfyllingsgraden er lav. For å oppnå dette bør blant annet eksportmengden kobles til vannmagasinfyllingsgraden, og det bør være en minimums fyllingsgrad basert på årstid.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart vektlegge og prioritere nasjonal forsyningssikkerhet i system for utveksling av kraft mellom land, og etablere et system hvor netto krafteksport stanses når magasinfyllingsgraden er lavere enn normalt for sesongen, hvor også framtidsprognosene for kraftproduksjon og kraftreserver i motpartland tas med i betraktningene.»

«Stortinget ber regjeringen snarlig starte reforhandling av avtalene om strømkablene til Tyskland og England med de nevnte land. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalen hvis ikke endringer som reduserer pris-smitte og reduserer risikoen for kraftrasjonering, innrømmes.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart utrede mulighetene for å innføre en avgift på eksportkraft. Avgiften skal brukes for å redusere innenlandske strømpriser og avgifter.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at også forsyningssituasjonen er truet. Fredag 30. september leverte Statnett en rapport med anbefalinger på bakgrunn av at det er stramme nivåer i flere vannmagasiner, som i sin tur øker sjansen for rasjonering våren 2023. I tillegg til disse anbefalingene har statsråden uttalt at departementet fortsatt vurderer eksportrestriksjoner (NTB, 25.9.2022). I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet opplyser statsråden om at han vil komme tilbake til Stortinget for å orientere om styringsmekanismene på en egnet måte. Dette medlem stiller seg undrende til at statsråden ikke orienterte mer inngående om de konkrete løsningene regjeringen ser for seg, verken under det ekstraordinære stortingsmøtet 19. september eller i forbindelse med fremleggelse av budsjettet, og vil understreke at det haster å bedre forsyningssikkerheten. Reelle eksportrestriksjoner krever politisk handling som kan få konsekvenser for gjeldende avtaler som regulerer strømeksport, og er av politisk interesse for landets øverste folkevalgte organ.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille umiddelbare krav til produsentene om å stanse kraftproduksjon til eksport fra magasiner som kan lagre vann til vinteren. Om det må gjøres lovendringer for å gjennomføre dette, bes regjeringen legge forslag om dette fram for Stortinget innen november 2022. Om nødvendig for å oppnå dette må regjeringen gå i forhandlinger om eksisterende avtaler som regulerer strømeksport.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at statsråden i sin redegjørelse nevner at det bare er tre tiltak som virkelig monner for å bedre situasjonen i den norske kraftforsyningen – mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av energien vår. Disse medlemmer understreker at det ikke er så enkelt når vårt kraftsystem knyttes til nye land med langt høyere priser. Tilknytningen gir oss behov for et større kraftoverskudd for å ikke importere priser basert på fossilavhengige kraftsystemer. Disse medlemmer mener at å måtte ha et høyere kraftoverskudd for å hindre prissmitte motarbeider ønsket om at rimelig fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri.

Komiteens medlem fra Rødt peker på NVEs notat «Sammenhengen mellom kraftbalanse og kraft-

pris» (september 2022). Rapporten viser til hvor mye større utvekslingskapasitet vi har fått siden forbindelsene til Tyskland og Storbritannia ble satt i drift, og at «(t)ettere tilknytning til våre naboland gir økte muligheter for kraftutveksling, og dette påvirker de norske vannverdiene, og dermed også kraftprisene». Om vi har høyt kraftoverskudd, vil kraftselskapene ønske å eksportere både når det er lav og høy pris i landene vi har kabler til. Dersom vi har noe mindre kraftoverskudd, vil produsentene sette prisen opp og vente med å eksportere til prisen i utlandet er høy. Ifølge NVE trenger Norge altså 19 TWh for å dempe prisene, mens vi må ha et kraftoverskudd på 40 TWh for å «frikoble oss» fra prisene i Storbritannia og Tyskland.

Dette medlem mener det er på tide å reforhandle avtalene for å kunne ta hensyn til pris og forsyningssikkerhet her hjemme. Regjeringen har signalisert at det kommer magasinrestriksjoner, men det fremstår å være kun for veldig anstrengte situasjoner, og regjeringen har ikke signalisert at dette vil være for å beskytte mot prissmitte.

Dette medlem viser til Meld. St. 11 (2021–2022) Tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020–2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser, hvor regjeringen skriver at de etter gjennomgangen av kraftsituasjonen lagt fram i statsbudsjettet, vil ha dialog med Storbritannia og EU om import og eksport med henblikk på vår nasjonale forsyningssikkerhet. Dette medlem mener det er viktig at dette arbeidet settes i gang raskt, og at Stortinget holdes oppdatert.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for dialogen med Storbritannia og EU om import og eksport med hensyn på vår nasjonale forsyningssikkerhet innen utgangen av november 2022.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at det er viktigere enn noen gang at Norge opprettholder og forsterker energisamarbeidet vi har med Europa – både for å fremskynde utviklingen av et mer klimavennlig energisystem, og for raskt å gjøre det mulig å innføre effektive sanksjoner mot bruk av russisk gass i Europa.

Disse medlemmer viser til at de tre nasjonale systemoperatørene Fingrid, Svenska Kraftnät og Energinet 19. august 2022 skrev et brev til den norske regjeringen der de understreket viktigheten av åpne grenser for import og eksport av strøm, og advarer mot å innføre eksportrestriksjoner på strømmettet. Disse medlemmer påpeker at slike restriksjoner kan inspirere andre land til å gjøre tilsvarende tiltak, noe som vil føre til en langt mer negativ effekt for både nordiske og europeiske kraftmarkeder. Disse medlemmer mener likevel det kan innføres strengere krav til magasinifylling,

men dette kan ikke kobles til begrensninger i kraftutveksling.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til sine merknader og forslag knyttet til Innst. 446 (2021–2022), jf. Meld. St. 11 (2021–2022).

2.3 Avgiftssystemet

2.3.1 ELAVGIFT

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at strømprisene er rekordhøye. Som tillegg på strømprisen har Norge en elavgift på 15,41 øre, noe som bidrar ytterligere til høyere utgifter for husholdninger og næringsliv. Disse medlemmer mener avgiften må fjernes fra 1. oktober 2022.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne elavgiften fra 1. oktober 2022.»

2.4 Energiøkonomisering

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at det i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 inngår en betydelig satsing på energieffektiviserende tiltak. Disse medlemmer viser til den foreslåtte styrkingen av Husbanken med 480 mill. kroner, inkludert en overføring på 200 mill. kroner fra Enova, jf. Prop. 1 S (2022–2023), som vil omfatte energitiltak i kommunalt eide utleieboliger, sykehjem og omsorgshjem og studentboliger. Disse medlemmer mener det er behov for økt tilgang på informasjon om energisparende og energieffektiviserende tiltak, og merker seg at regjeringen vil styrke arbeidet med informasjonstiltak. Videre deler disse medlemmer regjeringens syn på behovet for bedret koordinering av arbeidet innen energieffektivisering og støtter regjeringens forslag om å gi NVE et tydeligere ansvar i dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om å etablere en ny søknadsbasert og rammestyrte energitilskuddsordning rettet mot energiintensive bedrifter administrert av Enova. Under ordningen vil bedrifter med minst 3 pst. strømintensitet etter gjennomført energikartlegging kunne få dekket inntil 25 pst. av strømprisen over 70 øre for månedene oktober, november og desember 2022. Bedrifter som også investerer i enøktiltak, vil kunne motta enøktstøtte på inntil 50 pst. av investeringskostnaden og få økt dekningsgrad inntil 45 pst. av strømprisen over 70 øre. Disse medlemmer understreker at en enøktstøtten i stor grad vil dreie seg om tiltak som i dag ikke støttes, som energistyringsystemer, etterisolering og solcellepaneler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak av 10. juni:

«Stortinget ber regjeringen utrede krav om at spillvarme utnyttes fra prosesser som avgir mye varme, for eksempel industrianlegg, avfallsforbrenning, datasentre, hydrogenproduksjon og energiproduksjonsanlegg, der det er egnet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser videre til at Olje- og energidepartementet har gjennomført en høring av forslag til endringer i energiloven om krav til gjennomføring av kost-nytte-alyser for bruk av overskuddsvarme fra energiintensive anlegg og forventer å fremme forslag til lovendringer våren 2023.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti, viser til at de fleste europeiske land allerede har innført kraftige tiltak for energieffektivisering for å spare strømbroken og styrke den nasjonale kraftbalansen. Flertallet registrerer at regjeringen legger frem tiltak for å styrke innsatsen for energieffektivisering i forbindelse med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2022–2023), men merker seg at forslagene som er lagt frem, kun i begrenset grad vil bidra til økt energieffektivisering.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti registrerer at regjeringen styrker Husbanken for energitiltak i kommunale utleieboliger, omsorgsboliger og sykehjem og studentboliger. Disse medlemmer mener regjeringen også må vurdere å styrke Husbankens arbeid med energitiltak for lavinntektshusholdninger, for eksempel ved å opprette en midlertidig låneordning som kan benyttes til installasjon av varmepumpe, etterisolering av bygg og andre relevante enøktiltak. Søknadsprosessen bør være samkjørt med eksisterende ordninger for enøktiltak, slik at husholdninger enkelt kan søke om lån og støtte samtidig.

Disse medlemmer mener at behovet for energirådgivning ikke møtes tilstrekkelig i lys av strømsituasjonen, og registrerer at regjeringen jobber for bedre informasjon om strømsparing. Disse medlemmer mener det også er behov for et kompetanseprogram for håndverkere som skal bistå boligeiere med energieffektiviseringstiltak, å sørge for at det gjennomføres en omfattende nasjonal informasjonskampanje om muligheter for energisparing i husholdninger og næringsbygg etter modell fra danske myndigheter, og å lage en veile-

der for næringslivet og frivillige organisasjoner om muligheter for energieffektivisering og strømsparing og hvilke støtteordninger som finnes.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen utnevner NVE til enøkkordinator og presiserer at Enova skal bidra til energitiltak i husholdninger, som for eksempel strømstyringssystemer, smarte varmtvannsbereidere, væske-til-vann-varmepumper, energirådgivning og solcellepanel. Disse medlemmer ser behov for at Enova, NVE eller nettselskapene pålegges et tydeligere ansvar for spesifikt å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter eller på annen måte sørge for at det raskest mulig etableres en rimelig ordning med oppsøkende energirådgivning til husholdninger og bedrifter, for eksempel med befaring og utarbeidelse av tiltaksplan.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke Husbankens arbeid med energitiltak for lavinntekts-husholdninger, for eksempel ved å opprette en midlertidig låneordning som kan benyttes til installasjon av varmepumpe, etterisolering av bygg og andre relevante enøk-tiltak, i samspill med eksisterende enøkordninger.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å etablere et kompetanseprogram for håndverkere som skal bistå boligeiere med energieffektiviseringstiltak, sørge for at det gjennomføres en omfattende nasjonal informasjonskampanje om muligheter for energisparing i husholdninger og næringsbygg, og lage en veileder for næringslivet og frivillige organisasjoner om muligheter for energieffektivisering og strømsparing og hvilke støtteordninger som finnes.»

«Stortinget ber regjeringen følge opp innføringen av krav om spillvarmeutnyttelse fra industrianlegg og fremlegge en konkret plan innen utløpet av 2022 for hvordan dette skal realiseres for anlegg med stort varmetap.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene for å vurdere en midlertidig eller tidsbegrenset ordning der søknad om byggesak for energioppgradering gjøres bebyrfri.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å pålegge Enova, NVE eller nettselskapene et tydeligere ansvar for spesifikt å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter eller på annen måte sørge for at det raskest mulig etableres en rimelig ordning med oppsøkende energirådgivning til husholdninger og bedrifter, for eksempel med befaring og utarbeidelse av tiltaksplan.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at de største energiøkonomiseringstiltakene som det offentlige kan gjennomføre, er å stanse elektrifiseringen av sokkelen og normalisere fyllingsgraden i vannmagasinene.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) la fram seks punkter de mener styrker innsatsen for energieffektivisering. Dette medlem mener at dette er viktige tiltak som det er på tide at kommer på plass. Samtidig mener dette medlem at tiltakene ikke innebærer en kraftfull nysatsing. De siste årene har energiforbruket i bygg økt, og på svar til denne representant på Dokument nr. 15:2576 (2021–2022) opplyste klima- og miljøministeren at Enovas støtte til energisparing for 2021 og til august 2022 er beregnet å medføre en reduksjon i strømbruken med 50 GWh per år. Det er 0,5 pst. av målet om å spare 10 TWh. Da trengs det kraftigere tiltak, både med lavterskel støttetiltak og nye krav.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å endre aktuelle forskrifter for å sørge for skjerpede krav til energifleksibel oppvarming i nybygg og krav til energieffektivisering ved rehabilitering.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om nesten nullenerginivå for bygninger i byggeforskriftene i tråd med klimaforliket fra 2012.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at for strenge krav ved rehabiliteringer kan hindre nødvendige rehabiliteringer. Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av Innst. 446 S (2021–2022), og understreker tilråding XXXIII der Stortinget ber regjeringen utrede energieffekten og konsekvenser for byggekostnadene av å stramme inn kravet til energifleksibel oppvarming, og vurdere hvor mye kravet kan strammes inn.

2.4.1 ENOVA

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til forslag fra representantene fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet de Grønne og Kristelig Folkeparti som på ulikt vis ønsker å benytte Enova til strømsparestøtte ut over de programmer for energieffektivisering Enova allerede har i dag. Disse medlemmer er opptatt av at staten opptrer rasjonelt i møte med økte strømpriser og retter energieffektiviseringstiltak inn mot de som ikke har råd til å dekke utgiftene selv. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om 480 mill. kroner til energieffektivisering via Husbanken som et viktig bidrag i dette arbeidet.

Disse medlemmer understreker at regjeringen i 2022 har satt av 400 mill. kroner til klima- og energitiltak for husholdninger og forbrukere i Enovas styringsavtale. Disse medlemmer poengterer at dette er en økning på 100 mill. kroner fra den forrige regjeringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, ønsker å poengtere at Enova fram til 2020 hadde følgende som del av sin fireårige avtale med staten:

«Det er viktig å ivareta forsyningssikkerheten for strøm på veien mot målet om lavutslippssamfunnet. Effektiv bruk av energi vil bidra til et mer økonomisk og miljømessig bærekraftig energisystem. Enova skal bidra til energieffektivisering, særlig tiltak som senker forbruket av strøm vinterstid, og økt fleksibilitet av etterspørselen etter strøm»

Videre het det at et av Enovas delmål var å fremme styrket forsyningssikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt- og energibruk. Flertallet merker seg at da Klima- og miljødepartementet i 2020 under regjeringen Solberg inngikk en ny fireårig avtale med Enova, var punktet fjernet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti registrerer at det er foreslått at det innenfor Enovas rammer skal brukes 300 mill. kroner per år frem mot 2024 på energieffektiviseringstiltak hos husholdningene. Disse medlemmer konstaterer at dette er en videreføring av dagens nivå. Disse medlemmer mener dagens situasjon tilsier at regjeringen må gi Enova et tilleggsmandat om å bidra til å styrke forsyningssikkerheten ved å legge til rette for vesentlig mer energieffektivisering og fleksibel og effektiv energi- og effektbruk gjennom målrettede tiltak for bedrifter og husholdninger.

Komiteen mener at regjeringen må vurdere å endre dagens Enova-tilskudd «helhetlig oppgradering av bygningskropp» slik at husholdninger kan få til-

skudd også når bare deler av bygningen oppgraderes, og vurdere å legge om Enovas løsning for utbetaling til forbrukere slik at man får samtidig utbetaling.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere, i lys av den aktuelle strømsituasjonen, å gi Enova et tilleggsmandat om å bidra til å styrke forsyningssikkerheten ved å legge til rette for vesentlig mer energieffektivisering og fleksibel og effektiv energi- og effektbruk gjennom målrettede tiltak for bedrifter og husholdninger. En slik oppdatering må sikre at støtte til moden teknologi som gir raske reduksjoner i strømforbruket, blir en sentral oppgave for Enova, som for eksempel gjennom varmepumper, etterisolering av deler av bygningskroppen, utskiftning av vinduer, batterier, bergvarme og lignende.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å endre dagens Enova-tilskudd 'helhetlig oppgradering av bygningskropp' slik at husholdninger kan få tilskudd også når bare deler av bygningen oppgraderes.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å legge om Enovas løsning for utbetaling til forbrukere slik at man får samtidig utbetaling.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener det er viktig med støtteordninger som reduserer strømregningen på kortere sikt, men det er viktig at disse ikke svekker insentivene til å bygge mer fornybar energi, går på bekostning av energieffektiviseringstiltak eller gjør samfunnet dårligere i stand til å nå klimamålene. Derfor må også tiltakene for å styrke enøk komme raskt på plass. Disse medlemmer mener Enova snarest må gis en tilleggsavtale som sikrer at de kan støtte Enøktiltak og moden teknologi. Disse medlemmer mener Enova burde fått dette. Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for at alle kan ta gode valg og bidra i det grønne skiftet, og har merket seg at det nå åpnes for å flytte noen av støtteordningene for energisparing for private husholdninger over til Husbanken. Dette vil gjøre det mulig å få lån til tiltak, hvor lånet tilbakebetales i form av reduserte energikostnader.

Komiteens medlemmer fra Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener en støtteordning for energisparing for private husholdninger i regi av Husbanken må komme ved at Husbanken tilføres friske økonomiske midler, og støtter ikke at økonomiske midler flyttes fra Enova til Husbanken.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen Solberg økte bevilgningene til Enova fra 1,6 mrd. kroner i 2013 til 3,3 mrd. kroner i 2021. Enova har et viktig oppdrag i å bidra til at Norge når sine klimaforpliktelser, og bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet. Det må Enova holde fast på, samtidig som Enova må ta en større rolle for å sikre energieffektivisering i husholdninger og mindre bedrifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener regjeringen må sørge for at Enova bruker mer penger på enøktiltak til husholdninger og bedrifter i tillegg til å støtte moden teknologi, ikke bare teknologiutvikling. Energieffektivisering gjennom varmepumper, bergvarme, etterisolering og utskiftning av vinduer må støttes bedre enn i dag.

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at egen energiproduksjon som solceller, batterier og lignende, samt smart energistyring, er noen av de viktigste tiltakene vanlige folk kan bidra med i det grønne skiftet, og må i denne situasjonen støttes gjennom Enova. Enøktiltak og kriteriene for støtte må endres slik at egeninnsats ikke er til hinder for å få støtte, og støtte må også kunne gis selv om tiltakene ikke innebærer full rehabilitering.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en løsning der forbrukere kan bestille enøktiltak som betales gjennom rentefrie lån eller tilskudd med samtidig utbetaling.»

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fortsette opptrappingen i bevilgninger til Enova, minimum med samme prosentvise økning som i årene 2013–2021.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova, i en midlertidig periode, får i oppdrag å støtte moden teknologi som kutter energiforbruket til husholdninger og mindre bedrifter, som for eksempel varmepumper, etterisolering av deler av bygningskroppen, utskiftning av vinduer, batterier, bergvarme og lignende.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge nettselskapene ansvar for å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til den anstrengte energisituasjonen i Europa og tiltakene EU-kommisjonen har fremmet for å spare energi. 30. september 2022 ble EU-ministrene enige om en omfattende pakke for å spare strøm. Dette medlem mener Norge må samarbeide tett med Europa i energikrisen, og at vi må gjennomføre tiltak for å spare energi også her.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål for reduksjon av strømbruk i de timene av døgnet med høyest forbruk, med 5 pst.»

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om og utarbeide en plan for en reduksjon i strømforbruket på minst 10 pst. innen 31. mars 2023.»

«Stortinget ber regjeringen innføre energisparings tiltak i offentlig sektor som har umiddelbar effekt på strømforbruket.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om at gassforbruket reduseres med 15 pst.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at Enova i dag gir støtte på maksimalt 100 000–150 000 kroner til oppgradering av bolig, men en full oppgradering med skifte av vinduer, kledning, isolasjon m.m. kan koste 1 mill. kroner eller mer. Dette er mye penger for alle og spesielt for dem med dårlig råd. Disse medlemmer mener energisparing bør være tilgjengelig for alle, og at staten derfor bør dekke inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak i private eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Maks grensen for mange tiltak må økes. Dette vil gi økte utgifter for Enova og vil måtte finansieres via midlene Enova allerede disponerer, og om nødvendig via direkte krisebevilgninger over statsbudsjettet for å sikre tilstrekkelig store og raske investeringer.

Disse medlemmer mener at det bør tilbys gunstige lån for den delen av investeringen som ikke

dekkes av Enova-tilskuddet. Mange vil spare store strømutgifter på å gjennomføre energiltak. Derfor trengs det en ordning der det tilbys lånebetingelser som tar høyde for denne innsparingen og gjør det mulig for flere å realisere prosjektet. Husbanken tilbyr dette, men mange er ikke omfattet av Husbankens ordninger.

Disse medlemmer viser til at det er kapasitet i byggenæringen til å håndtere økt etterspørsel etter energisparetiltak, og at bedre støtteordninger derfor vil kunne gi rask effekt. Disse medlemmer viser til innspill til komiteen fra Byggenæringens Landsforening, der de skriver:

«Akkurat nå er det nedgangstider i næringen. For eksempel falt igangsettelsen av boliger med 31 pst. i juni år sammenlignet med fjoråret. Det er tilgjengelig materiell og kapasitet til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak. Det brukes om lag 90 mrd. kroner på oppussing av boliger og hytter hvert år, og dersom 5 pst. av disse investeringene vris til energieffektiviseringstiltak vil det utgjøre 4,5 mrd. kroner, og vil i så fall være en omdisponering av arbeidskapasiteten.»

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke støtten til energisparing og energiproduksjon ved å sørge for at Enova dekker inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at mange av de som sliter mest med å betale strømregningen, ikke har råd til investeringer i energisparing selv med Enova-støtte. Disse medlemmer mener derfor Enova bør få muligheten til å differensiere støtteandelen etter inntekt, slik at husholdninger med lav inntekt får dekket en større andel av investeringen. Det vil virke sosialt utjevnende og bidra til å utløse flere oppgraderingsprosjekter fordi mer av pengene brukes på husholdninger som er avhengige av støtten for å realisere prosjektet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi Enova muligheten til å differensiere støtteordningene etter inntekt, slik at husholdninger med lav inntekt kan få dekket en større andel av investeringer i energisparing.»

Støtte til energiltak i leieboliger

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at nesten én million nordmenn leier bolig. Flere studier peker på at leietakere oftere bor i dårlig isolerte boliger, og at leietakere sjelden gjør større investeringer i energisparing i boligen de leier. Leietakere er sårbare fordi de ikke rår over boligen de bor i. Det norske leiemarkedet er preget av få profesjo-

nelle utleiery og korte kontrakter. Ettersom strømutgifter gjerne dekkes av leietaker, har verken utleiery eller leietakere insentiv til å iverksette kostbare energiltak.

Disse medlemmer mener derfor det må komme på plass konkrete virkemidler for energiltak i leieboliger.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til virkemidler for å støtte energiltak i leieboliger.

Husbanken

Komiteens medlemmer fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at regjeringen foreslår at en stor andel av økningen utgjøres av midler som skal hentes fra Enova. Disse medlemmer mener Enova må få beholde pengene, og at økningen til Husbanken må dekkes med friske midler.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke Husbankens arbeid med energiltak for lavinntektshusholdninger uten å finansiere dette ved å omdisponere midler fra Enova.»

Avskrivningssatser for energiltak i næringsbygg

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener det er et stort potensial for energisparing i næringsbygg, og økte avskrivningssatser kan gjøre det lettere for mange virksomheter å gjennomføre tiltak nå fordi de raskt vil få pengene tilbake på skatten.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig utrede hvordan insentivene til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak i næringsbygg kan styrkes gjennom endringer i avskrivningssatsene.»

2.4.2 ENERGIEFFEKTIVISERING I OFFENTLIG SEKTOR

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til brev datert 16. september 2022 fra kommunal- og distriktsministeren til alle departementene, der statsråden oppfordrer til energieffektiviserende tiltak på kort og lengre sikt, som styring av ventilasjon, temperatur og belysning, og installasjon av lokal fornybar energiproduksjon, etterisolering og utskifting av dører og vinduer med høyt varmetap.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og So-

sialistisk Venstreparti, ønsker også å påpeke det pågående energieffektiviserende arbeidet i offentlig sektor, og viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor.

Komiteen ser positivt på kommunal- og distriktsministerens uttalelser om behovet for energisparing i statlige bygg. Det er positivt at Statsbygg har identifisert 250 000 av 900 000 kvadratmeter takareal som er godt egnet for installasjon av solcellepanel.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ber regjeringen legge frem en plan senest innen revidert budsjett 2023 for raskest mulig realisering av dette potensialet for ekstra solenergi. Disse medlemmer registrerer at regjeringen ønsker å spare strøm i statens egne bygg, og ber regjeringen vurdere ytterligere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet det neste året, herunder påbud om energikartlegging og skifte til energieffektiv belysning, rask innfasing av varmepumper og forbedring av varmegjenvinning og ventilasjonssystemer.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge hvilke statlige bygg og hvilken infrastruktur som egner seg for etablering av solenergi ut over Statsbyggs arealer, og sørge for at staten så raskt som mulig etablerer solenergiproduksjon der det er egnet, for eksempel ved å stille areal til disposisjon mot konkurransedyktig pris.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge og gjennomføre energieffektiviseringstiltak i statlige bygg samt vurdere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet av det neste året, herunder påbud om energikartlegging og skifte til energieffektiv belysning, rask innfasing av varmepumper og forbedring av varmegjenvinning og ventilasjonssystemer.»

2.5 Elektrifisering av sokkelen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til at kvoteplikt og CO₂-avgift er hovedvirkemidlene for å få ned klimagassutslippene på norsk sokkel. Disse virkemidlene har også bidratt til at klimagassutslippene fra sokkelen har gått ned. Flertallet viser til Stortingets mål om at utslippene fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel kuttes med 50 pst. innen 2030 og til netto null i 2050.

Flertallet mener at samtidig som det legges til rette for videre elektrifisering av olje- og gassfelt, må det

også sikres tilstrekkelig fornybar kraft til ny og eksisterende industri på fastlandet. I denne sammenheng viser flertallet til regjeringens ambisjon om at elektrifiseringen av sokkelen i størst mulig grad skal skje med havvind eller annen fornybar strøm produsert på sokkelen. Tilknytning til kraft fra land skal vurderes fra sak til sak, og særlige hensyn som konsekvensene for kraftsystemet og tilgangen på kraft for andre næringer og husholdninger skal vurderes i hver enkelt sak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at prosjektet «elektrifisering av sokkelen» er beregnet til å kreve rundt 10 pst. av norsk kraftproduksjon, og at dette vil påvirke strømprisen for norske husholdninger og norsk næringsliv. Norske forbrukere og staten tar mesteparten av regningen for elektrifiseringen av sokkelen for oljeselskapene. Disse medlemmer viser til at kostnaden så langt er beregnet til ca. 50 mrd. kroner bare for Equinors anlegg alene. I denne beregningen er det ikke tatt hensyn til den store prisøkningen på betong, stål og andre bygg- og industrivarer. Det kan derfor forventes at kostnaden blir vesentlig høyere enn 50 mrd. kroner. I tillegg kommer kostnaden for husholdninger og næringsliv med økte strømpriser og økt nettleie som følge av økt etterspørsel etter strøm og behov for økte investeringer i kraftnettet. I sum påfører dette næringsliv og innbyggere enormt store og unødvendige kostnader. Disse medlemmer vil understreke at elektrifisering av sokkelen er et tiltak med en svært høy pris for samfunnet, det gir økt strømpris, øker presset på kraftnettet betydelig, og det fungerer ikke som noe klimatiltak.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stoppe videre elektrifisering av norsk sokkel med strøm fra land som et klimatiltak og redusere utslippsmålet fra 50 til 40 pst.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener elektrifisering av sokkelen er dårlig bruk av den fornybare kraften. Det er også høyst diskutabelt om bruk av ren kraft fra land for å produsere fossilt brensel som gir betydelige utslipp globalt, i det hele tatt kvalifiserer som et klimatiltak, slik blant andre forsker i Senter for klimaforskning CICERO, Asbjørn Torvanger, har pekt på ved en rekke anledninger. Det mest hårreisende eksempelet er kanskje oljefeltet Wisting, som i all hovedsak er et oljefelt, som Stortinget skal behandle gjennom Plan for utbygging og drift (PUD). Disse medlemmer vil stemme mot å elektrifisere sokkelen med ren kraft fra land.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre påpeker at klimagassutslippene fra oljeproduksjonen er store. Vi må gjennomføre en omstilling til en grønn og fornybar økonomi,

samtidig som vi sørger for at dagens oljeproduksjon kutter utslipp. Disse medlemmer understreker viktigheten av vedtaket Stortinget gjorde om at det skal kuttes 50 pst. i klimagassutslippene fra Norges produksjon av olje og gass innen 2030 sammenlignet med 2005-nivå.

Komiteens medlem fra Venstre påpeker i den sammenheng at dagens planer for elektrifisering av norsk sokkel alene ikke er nok til å nå målet om en halvering av utslippene. Situasjonen tilsier at elektrifiseringen av norsk sokkel må suppleres med andre tiltak for å kutte utslippene. Ett tiltak er å forsterke innsatsen for havvind, slik at det kan etableres flere prosjekter før 2030. Havvind vil imidlertid ikke sikre tilstrekkelig stabil kraftforsyning til alene å være et reelt alternativ til kraft fra land frem mot 2030. Dette medlem påpeker at det også må gjennomføres kraftfulle energieffektiviseringstiltak innen norsk olje- og gassutvinning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre understreker at det i tillegg er behov for å ta i bruk et nytt stort grep, nærmere bestemt å bygge offshore gasskraftverk med CO₂-utskilling og injeksjon av gassene i eldre olje-/gassreservoarer eller i saltvannsreservoarer. Den tekniske løsningen er gjennomførbar enten på enkeltplattformer med lokal CO₂-fangst og -lagring eller i større nettverk med større gasskraftverk for elektrifisering av større produksjonsområder på norsk sokkel.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at «tomten» som gasskraftverkene skal bygges på, kan være plattformer som nå uansett nærmer seg tiden for demontering (som Statfjord A), men som med modifikasjoner er anvendelige for elektrisitetsproduksjon.

2.6 Gasskraft

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil vise til at Norge er verdens tredje største gasseksportør og forsyner EU med om lag 25 pst. av gassbehovet. Nesten all olje og gass produsert i Norge eksporteres og utgjør 50 pst. av samlet norsk vareeksport. 18 pst. av EUs elektrisitet, 524 TWh, kommer fra gasskraft. Disse medlemmer er stolte av at Norge har ført en offensiv og fornuftig olje- og gasspolitikk over flere tiår. Norsk gassproduksjon utgjør en kritisk viktig balansekraft til vind- og solenergi i Europa. Disse medlemmer vil derfor understreke betydningen av fortsatt utbygging og drift av norske olje- og gassfelt.

Disse medlemmer vil påpeke at energisituasjonen er alvorlig, og at det er uheldig å vurdere å stenge ned gasskraftverket på Mongstad slik situasjonen er nå. Det siste årets energikrise bør ha vist viktigheten av stabil og pålitelig energiforsyning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener videre at det må vurderes nøye hva som skal gjøres med gasskraftverkene på Melkøya, Tjeldbergodden, Kollsnes og Slagentangen. Disse medlemmer viser til at disse gasskraftverkene vil kunne være nyttige i en knapphetssituasjon. Disse medlemmer mener videre det bør vurderes å ta i bruk gassturbiner som ellers får strøm fra kraftnettet, som avbøtende tiltak i en forestående knapphetssituasjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse nedstengningen av gasskraftverket på Mongstad og beholde det for beredskapsformål.»

«Stortinget ber regjeringen benytte gasskraftverket på Mongstad til ordinær kraftproduksjon ved beredskaps- og annet behov og vurdere om andre gasskraftverk i Norge også kan brukes i en beredskapssituasjon.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behov for anskaffelse av nye gasskraftverk for å styrke kraftberedskapen og komme tilbake til Stortinget før utgangen av oktober 2022.»

2.7 Balansekraft

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg den danske vindkraftgiganten Ørstedes melding 1. oktober 2022 om at danske myndigheter har pålagt Ørsted å fyre opp to kullkraftverk og et oljekraftverk:

«In order to ensure the security of the electricity supply in Denmark, the Danish authorities have decided to order Ørsted to continue and resume operations of three of its power station units which use oil and coal as fuel.»

Disse medlemmer vil bemerke at Ørsted er vindkraftgiganten som Norsk klimastiftelse og Dagens Næringsliv har ment burde være modell for hva Norge burde gjøre med Equinor: legge ned olje- og gassproduksjon og gå inn for vindkraft.

Disse medlemmer vil påpeke hvor viktig det er at Norge og Europa får på plass en realistisk, forutsigbar og effektiv energipolitikk. Det er befolkningens og industriens behov som må være grunnlaget når rammevilkårene for energiproduksjon legges, ikke ønsketenkning, aktivister og lobbyorganisasjoner.

Disse medlemmer vil påpeke at fornybar energi kan være viktige elementer i en bærekraftig energimiks, men Norge og Europa må ha et kraftsystem som

gir stabil og sikker energi. Et kraftsystem kan ikke ha en for stor andel av energiproduksjon som er avhengig av riktig vær. Norge har regulerbar vannkraft. I andre europeiske land er regulerbar kraft blant annet gass. Regulerbar kraft må være en sentral del av energimiksen for å sikre et stabilt kraftsystem hvor kraftnettet opereres optimalt og sikrer et bærekraftig energitilbud.

2.8 Solenergi

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at utbyggingen av solkraft er mer aktuelt enn for få år siden, gjennom de siste års teknologiutvikling og fallende kostnader. Dersom utviklingen fortsetter, kan solkraft få en større rolle i den norske kraftforsyningen framover. Norge har i dag 7000 anlegg som er knyttet til kraftnettet, de fleste av disse mindre anlegg tilknyttet boligmassen. I årene framover antar NVE at det også blir større interesse for større solkraftanlegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet peker på at det Hurdalsplattformen fastslår at det skal settes mål for hvor stor produksjonen av solenergi skal være innen 2030. Disse medlemmene viser videre til at Energikommisjonen, som leverer sin rapport 15. desember, skal foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft, og at norsk industri og norske strømkunder fortsatt skal ha rikelig tilgang på fornybar kraft. Disse medlemmer vil vektlegge betydningen av ambisiøse og realistiske målsettinger for økt solenergiproduksjon i Norge og at Energikommisjonens rapport vil gi et godt grunnlag for nettopp dette. Disse medlemmer vil allerede nå påpeke at interessen for solkraft i Norge er stor, og at et ambisjonsnivå om 8 TWh solkraft innen 2030 bør vurderes, sett i lys av Energikommisjonens endelige rapport.

Disse medlemmer mener derfor at regjeringen bør vurdere om det er behov for å styrke tilrettelegging for produksjon av solkraft ved å stille krav til tilrettelegging av solenergi på tak, å unnta mindre solenergianlegg for søknadsplikt og om det bør innføres et nytt karlegingssystem for etablering av solenergi i bygg og infrastruktur.

Komiteen viser til at solenergi er en stor uutnyttet energikilde i Norge som kan realiseres på kort sikt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser i den forbindelse til Stortingets vedtak 548 (2021–2022) samt forslag 748 til og med 752 fra behandlingen

av energimeldingen (Innst. 446 S (2021–2022), jf. Meld. St. 36 (2020–2021)).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener at regjeringen senest innen revidert budsjett 2023 må legge frem for Stortinget ambisiøse måltall for installert solenergi innen 2030 med delmål allerede for 2023 og en konkret handlingsplan for å nå målene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti registrerer at regjeringen har satt i verk prosesser med mål om å fjerne regulatoriske og administrative barrierer for realisering av mer solenergi. Disse medlemmer mener at regjeringen må vurdere midlertidig eller tidsbegrenset: å unnta mindre solenergianlegg fra søknadsplikt etter plan- og bygningsloven og fjerne kravet om netttinnmelding på anlegg under 7 kW, å innføre tidsbegrenset fritak fra konsesjonsplikt for å etablere lavspenningsledninger til nabobygg for salg av kraft, å fjerne fritaksgrensen på 500 kW for nettleie på strøm som deles som nabolagsstrøm, og eventuelt øke grensen for delingsanlegg for solceller til 4 000 m² eller 1 000 kW, å øke effektgrensen for hvor stort et solenergianlegg kan være før konsesjonsplikt inntreffer, å vurdere om strømkunder med egen solenergiproduksjon skal betale elavgift og moms på netto forbruk, altså få månedlig nettoavregning for konsumert og produsert strøm fremfor brutto som i dag.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette ambisiøse måltall for installert solenergi innen 2030 på minimum 8 TWh med delmål allerede for 2023 og en konkret handlingsplan som gjør det mulig å realisere målene, og komme tilbake til Stortinget med mål og handlingsplan innen revidert budsjett 2023. Planen skal inkludere både offentlige bygg, næringsbygg (herunder landbruk) og leiligheter, borettslag og eneboliger.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig etablere en midlertidig eller tidsbegrenset stønadsordning gjennom Enova for etablering av solenergianlegg på næringsbygg og næringsarealer innenfor rammen av deres mandat, som ikke er begrenset til bedrifter med 3

pst. energiintensitet, og som også omfatter installasjon av batterilagring der det er relevant.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere et midlertidig eller tidsbegrenset fritak fra konsesjonsplikt for å etablere lavspenningsledninger til nabobygg for salg av kraft.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fjerne fritaksgrensen på 500 kW for nettleie på strøm som deles som nabolagsstrøm, eventuelt øke grensen for delingsanlegg for solceller til 4 000 m² eller 1 000 kW.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke effektgrensen for hvor stort et solenergianlegg kan være før konsesjonsplikt inntreffer.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om strømkunder med egen solenergiproduksjon skal betale elavgift og moms på netto forbruk, altså få månedlig nettoavregning for konsumert og produsert strøm fremfor brutto som i dag.»

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å midlertidig eller tidsbegrenset unnta mindre solenergianlegg fra søknadsplikt etter plan- og bygningsloven, med unntak for fredede og verneverdige bygg, og fjerne kravet om netttinnmelding på anlegg under 7 kW.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at EU, som følge av Russlands angrepskrig mot Ukraina og påfølgende energikrise i Europa, har lagt frem en offensiv plan for utbygging av fornybar energi og energieffektivisering med mål om å gjøre Europa uavhengig av fossile brennstoff fra Russland, i første omgang gass, innen 2030 (REPowerEU). Et av satsingsområdene i REPowerEU er økt satsing på solenergi. EU har satt som mål at det innen 2025 skal være installert minst 320 GW ny solkraft. Målet for 2030 er satt til 600 GW. Disse medlemmer påpeker at REPowerEU slår fast at solenergi er den energiformen som raskest kan bygges ut og dempe virkningen av energipriskrisen Europa nå er inne i.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at Norge må bidra til å løse energikrisen i Europa og til å redusere de globale klimagassutslippene. Norge skal redusere klimagassutslippene

med minst 55 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990. I 2050 skal utslippene være redusert med 90–95 pst., og Norge skal fjerne mer klimagass fra atmosfæren enn landet slipper ut.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener Norge må satse på solenergi. I dag står solenergi kun for omkring 0,15 pst. av strømproduksjonen i Norge. Samtidig er potensialet bare på egnede tak og fasader på forretningsbygg, fjøs og garasjer på 66 TWh produsert solkraft i året. Det samlede tekniske potensialet er på hele 199 TWh, ifølge en rapport fra Multiconsult. Til sammenlikning får Norge i dag rundt 138 TWh energi årlig fra vannkraft.

Disse medlemmer påpeker at solen er en gratis, miljø- og klimavennlig energikilde som kan høstes og benyttes lokalt. Solenergi er en klimavennlig form for energiproduksjon som ikke medfører naturinngrep, så lenge den legges på eksisterende tak eller på eller nær infrastruktur som parkeringsplasser, veier og lignende.

Disse medlemmer understreker at det ligger et enormt potensial i solkraftanlegg på bygg. Dette er anlegg som ikke legger beslag på én meter urørt natur, de lager ikke støy, og de er ikke visuelt forurensende. Energien produseres der den brukes, og reduserer nettap av energi som ellers må fraktes over store avstander. Ikke minst er solenergi et av virkemidlene for å løse klimakrisen og energikrisen i Europa.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye offentlige bygg og næringsbygg med gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2026.»

«Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle eksisterende offentlige og kommersielle bygninger med nyttig gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2027.»

«Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye boligbygg innen 2029.»

«Stortinget ber regjeringen gi kommunene, gjennom plan- og bygningsloven, mulighet til å stille krav om solceller på alle nybygg fra 1. juni 2023.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til solceller i sameier og borettslag»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til batterier.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at Stortinget våren 2022 gjorde en rekke vedtak for å fjerne barrierer og bedre rammebetingelsene for solenergi: om å fjerne regulatoriske barrierer som hindrer lokal energiproduksjon, lokal energilagring og omsetning av energi mellom bygg, om å innføre krav om at nettselskaper må registrere og rapportere hvor lang tid de bruker på å behandle enkle søknader om tilknytning av små solkraftanlegg, om å utvide dagens plusskundeordning slik at den også omfatter beboere i flermannsboliger, leilighetskomplekser og næringsbygg, om å vurdere å fjerne begrensningene for hvor mye solenergi som kan deles innenfor eget areal innen revidert nasjonalbudsjett 2023, og om å kartlegge potensialet og tilrettelegging for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur, som for eksempel parkeringsplasser.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen i statsbudsjettet foreløpig ikke har fulgt opp kartlegging av potensialet for solenergi på landbruksareal samt potensialet for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur. Slik solenergiproduksjon har et betydelig potensial og kan etableres uten store naturinngrep. Disse medlemmer mener derfor kartleggingen må starte raskt.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på landbruksareal, samtidig som landbruksproduksjonen opprettholdes, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur der solparker kan etableres uten vesentlige naturinngrep, som for eksempel på parkeringsplasser, i industriområder og lignende.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge alle offentlige bygg å etablere solenergiproduksjon eller grønne tak.»

2.9 Småkraft

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at den energikilden i Norge som gir størst potensial for økt kraftproduksjon de neste 20 årene, er vannkraften, ifølge NVE. NVE anslår et potensial på 20 TWh økt vannkraftproduksjon i perioden.

Disse medlemmer understreker betydningen av et skattesystem som gir insentiver til oppgradering og utvidelse av vannkraftverk for at potensialet skal realiseres. I den forbindelse vises det til Solberg-regjeringens endring av skattereglene, som innebærer at nye investeringer i vannkraftproduksjon kan fradragføres direkte i grunnrenteinntekten. Skatteendringen har stimulert til betydelige planer for oppgradering av vannkraft i Norge, men disse medlemmer registrerer samtidig at regjeringens varslede skatteendringer for vannkraften i statsbudsjettet for 2023 har virket negativt inn på viljen til å gjennomføre de planlagte oppgraderingene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at på kort sikt spiller småkraften en stor rolle i å utnytte hele potensialet fra vannkraften for økt kraftproduksjon.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen heve grensen for kraftutbygging i vernede vassdrag fra 1 MW til opp mot 10 MW så lenge dette ikke svekker verneverdiene, slik at produksjonen er styrt av de reelle virkningene på verneverdiene, og at småkraften kan ha større flomdempende effekt.»

«Stortinget ber regjeringen gjøre tilgjengelig den digitale kartleggingen av restpotensialet for småkraft gjort av NVE for å bedre tilgangen på informasjon om potensielle småkraftprosjekter.»

2.10 Konesesjonsbehandling

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Prop. 1 S (2022–2023) og poengterer at regjeringens forslag til statsbudsjett inneholder en økt bevilgning på 30 mill. kroner til NVE for å styrke saksbehandlingskapasiteten og 30 mill. kroner til å styrke NVEs arbeid med digitalisering av konsesjonsprosessene og kraftsystemutredningene. Disse medlemmer bemerker at dette er en betydelig styrking av energistyresmaktene som skal bidra til å få ned saksbehandlingstiden for nettkonsesjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener det er flere tiltak som kan gjennomføres på kort sikt for å få fart på nettutbyggingen, gi raskere konsesjonsbehandlingssprosesser og øke bruken av teknologi for å styrke eksisterende infrastruktur.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre raskere konsesjonsbehandling fra NVE av kraftproduksjon som kan

være på plass i løpet av høsten 2022 eller i 2023, som småkraft, vannkraft og solkraftanlegg.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om kalkulasjonsrenten som benyttes for å beregne samfunnsøkonomisk lønnsomhet for småkraft, vannkraft og solkraft i konsesjonsprosesser, er satt på riktig nivå, i tråd med Finansdepartementets rundskriv r-109.10.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak som på kort sikt kan redusere saks- og konsesjonsbehandlingstiden betydelig, og innføre hurtigspor for enkle saker og prioriterte prosjekter innen nett og produksjon.»

Komiteens medlem fra Venstre mener Norge må følge prosessen i EU for raskere avslutning av russisk gass og Klar for 55. Når disse prosessene er avklart og vedtatt, mener dette medlem at EUs regelverk også må implementeres i Norge.

2.11 Nett

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Strømnettutvalgets rapport NOU 2022:6, som ble lagt frem 14. juni, der det blant annet ble foreslått at konsesjonsmyndigheten i større grad gjennomfører parallelle prosesser i konsesjonsprosessene. Disse medlemmer påpeker at utvalgets rapport ble sendt på høring med høringsfrist 30. september, og understreker at regjeringen nå arbeider med utvalgets innstilling og tilhørende høringsinnspill og skal følge opp og vurdere utvalgets anbefalinger. Disse medlemmer viser videre til olje- og energiministerens redegjørelse og statsrådens klare mål om økt bruk av hurtigspor for å behandle mindre nettanlegg og nettanlegg der konfliktene er små. Disse medlemmer viser også til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 og regjeringens betydelige styrking av energistyringsmaktene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti merker seg at olje- og energiministeren i sin redegjørelse til Stortinget vektla raskere nettutbygging som en viktig forutsetning for å få Norge ut av strømpriskrisen. Disse medlemmer slutter opp om målet om en raskere nettutbygging, men merker seg samtidig at regjeringen har foreslått få tiltak for å nå denne målsettingen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens inntektsrammemodel for nettselskapene gir tilstrekkelig incentiv til å investere i digitale løsninger som øker kapasitetsutnyttelsen i eksisterende nett.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme med en konkret plan for hvordan flere ledd i konsesjonsprosessen kan kjøres parallelt, ikke sekvensielt, innen utgangen av 2022, med sikte på iverksettelse fra 1. juli 2023.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Statnett og de regionale nettselskapene bør få større anledning til å ta høyde for fremtidige behov når det gjøres investeringer i nettene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen påse at nettselskapene tar i bruk ny teknologi som øker utnyttelsen av eksisterende nettinfrastruktur, og at dette arbeidet prioriteres.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke Husbankens arbeid med energitiltak for lavinntektsusholdninger, for eksempel ved å opprette en midlertidig låneordning som kan benyttes til installasjon av varmepumpe, etterisolering av bygg og andre relevante enøktiltak, i samspill med eksisterende enøkordninger.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene for å vurdere en midlertidig eller tidsbegrenset ordning der søknad om byggesak for energioppgradering gjøres gebyrfri.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere å pålegge Enova, NVE eller nettselskapene et tydeligere ansvar for spesielt å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter eller på annen måte sørge for at det raskest mulig etableres en rimelig ordning med oppsøkende energirådgivning til husholdninger og bedrifter, for eksempel med befaring og utarbeidelse av tiltaksplan.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen kartlegge hvilke statlige bygg og hvilken infrastruktur som egner seg for etablering av solenergi ut over Statsbyggs arealer, og sørge for at

staten så raskt som mulig etablerer solenergiproduksjon der det er egnet, for eksempel ved å stille areal til disposisjon mot konkurransedyktig pris.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen kartlegge og gjennomføre energieffektiviseringstiltak i statlige bygg samt vurdere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet av det neste året, herunder påbud om energikartlegging og skifte til energieffektiv belysning, rask innfasing av varmepumper og forbedring av varmegjenvinning og ventilasjonssystemer.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fastsette ambisiøse måltall for installert solenergi innen 2030 på minimum 8 TWh med delmål allerede for 2023 og en konkret handlingsplan som gjør det mulig å realisere målene, og komme tilbake til Stortinget med mål og handlingsplan innen revidert budsjett 2023. Planen skal inkludere både offentlige bygg, næringsbygg (herunder landbruk) og leiligheter, borettslag og eneboliger.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vurdere et midlertidig eller tidsbegrenset fritak fra konsesjonsplikt for å etablere lavspenningsledninger til nabobygg for salg av kraft.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen vurdere å fjerne fritaksgrensen på 500 kW for nettleie på strøm som deles som nabolagsstrøm, eventuelt øke grensen for delingsanlegg for solceller til 4 000 m² eller 1 000 kW.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen vurdere å øke effektgrensen for hvor stort et solenergianlegg kan være før konsesjonsplikt inntreffer.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen vurdere om strømkunder med egen solenergiproduksjon skal betale elavgift og moms på netto forbruk, altså få månedlig nettoavregning for konsumert og produsert strøm fremfor brutto som i dag.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen påse at nettselskapene tar i bruk ny teknologi som øker utnyttelsen av eksisterende nettinfrastruktur, og at dette arbeidet prioriteres.

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på landbruksareal, samtidig som landbruksproduksjonen opprettholdes, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur der solparker kan etableres uten vesentlige naturinngrep, som for eksempel på parkeringsplasser, i industriområder og lignende.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen komme med en konkret plan for hvordan flere ledd i konsesjonsprosessen kan kjøres parallelt, ikke sekvensielt, innen utgangen av 2022, med sikte på iverksettelse fra 1. juli 2023.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen vurdere om Statnett og de regionale nettselskapene bør få større anledning til å ta høyde for fremtidige behov når det gjøres investeringer i nettene.

Forslag fra Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen vurdere å etablere et kompetanseprogram for håndverkere som skal bistå boligeiere med energieffektiviseringstiltak, sørge for at det gjennomføres en omfattende nasjonal informasjonskampanje om muligheter for energisparing i husholdninger og næringsbygg, og lage en veileder for næringslivet og frivillige organisasjoner om muligheter for energieffektivisering og strømsparing og hvilke støtteordninger som finnes.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen følge opp innføringen av krav om spillvarmeutnyttelse fra industrianlegg og fremlegge en konkret plan innen utløpet av 2022 for hvordan dette skal realiseres for anlegg med stort varmetap.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig etablere en midlertidig eller tidsbegrenset stønadsordning gjennom Enova for etablering av solenergianlegg på næringsbygg og næringsarealer innenfor rammen av

deres mandat, som ikke er begrenset til bedrifter med 3 pst. energiintensitet, og som også omfatter installasjon av batterilagring der det er relevant.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen sikre raskere konsesjonsbehandling fra NVE av kraftproduksjon som kan være på plass i løpet av høsten 2022 eller i 2023, som småkraft, vannkraft og solkraftanlegg.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen vurdere om kalkulasjonsrenten som benyttes for å beregne samfunnsøkonomisk lønnsomhet for småkraft, vannkraft og solkraft i konsesjonsprosesser, er satt på riktig nivå, i tråd med Finansdepartementets rundskriv r-109.10.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak som på kort sikt kan redusere saks- og konsesjonsbehandlingstiden betydelig, og innføre hurtigspor for enkle saker og prioriterte prosjekter innen nett og produksjon.

Forslag fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens inntektsrammemodel for nettselskapene gir tilstrekkelig incentiv til å investere i digitale løsninger som øker kapasitetsutnyttelsen i eksisterende nett.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen stanse nedstengningen av gasskraftverket på Mongstad og beholde det for beredskapsformål.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen benytte gasskraftverket på Mongstad til ordinær kraftproduksjon ved beredskaps- og annet behov og vurdere om andre gasskraftverk i Norge også kan brukes i en beredskapssituasjon.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen heve grensen for kraftutbygging i vernede vassdrag fra 1 MW til opp mot 10 MW så lenge dette ikke svekker verneverdiene, slik at produksjonen er styrt av de reelle virkningene på verneverdiene, og at småkraften kan ha større flomdempende effekt.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen gjøre tilgjengelig den digitale kartleggingen av restpotensialet for småkraft gjort av NVE for å bedre tilgangen på informasjon om potensielle småkraftprosjekter.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å endre aktuelle forskrifter for å sørge for skjerpede krav til energifleksibel oppvarming i nybygg og krav til energieffektivisering ved rehabiliteringer.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova, i en midlertidig periode, får i oppdrag å støtte moden teknologi som kutter energiforbruket til husholdninger og mindre bedrifter, som for eksempel varmepumper, etterisolering av deler av bygningskroppen, utskiftning av vinduer, batterier, bergvarme og lignende.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen sette et mål for reduksjon av strømbruk i de timene av døgnet med høyest forbruk, med 5 pst.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen sette et mål om og utarbeide en plan for en reduksjon i strømforbruket på minst 10 pst. innen 31. mars 2023.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen innføre energisparings tiltak i offentlig sektor som har umiddelbar effekt på strømforbruket.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til virkemidler for å støtte energitiltak i leieboliger.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye offentlige bygg og næringsbygg med gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2026.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle eksisterende offentlige og kommersielle bygninger med nyttig gulvareal større enn 250 kvadratmeter innen 2027.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen som hovedregel innføre krav om solceller på alle nye boligbygg innen 2029.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen gi kommunene, gjennom plan- og bygningsloven, mulighet til å stille krav om solceller på alle nybygg fra 1. juni 2023.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til solceller i sameier og borettslag.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 38*

Stortinget ber regjeringen gi Enova muligheten til å differensiere støtteordningene etter inntekt, slik at husholdninger med lav inntekt kan få dekket en større andel av investeringer i energisparing.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen raskest mulig utrede hvordan insentivene til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak i næringsbygg kan styrkes gjennom endringer i avskrivningssatsene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 40*

Stortinget ber regjeringen pålegge nettselskapene ansvar for å tilby energirådgivning til husholdninger og mindre bedrifter.

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen sette et mål om at gassforbruket reduseres med 15 pst.

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen legge til rette for Enova-støtte til batterier.

Forslag fra Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:*Forslag 43*

Stortinget ber regjeringen sørge for at større nærvarmesentraler basert på bergvarme, sjøvarme eller energibrønner gis strømstøtte.

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen sørge for likebehandling av folkehøyskolene, slik at ikke noen folkehøyskoler faller utenfor strømstøtteordningen.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen videreføre og forsterke ordningen med strømstøtte til frivillige lag og organisasjoner.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen legge til rette for en løsning der forbrukere kan bestille enøktiltak som betales gjennom rentefrie lån eller tilskudd med samtidig utbetaling.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Rødt:*Forslag 47*

Stortinget ber regjeringen umiddelbart vektlegge og prioritere nasjonal forsyningssikkerhet i system for utveksling av kraft mellom land, og etablere et system hvor netto krafteksport stanses når magasinfylingsgrad er lavere enn normalt for sesongen, hvor også framtidsprognosene for kraftproduksjon og kraftreserver i motpartland tas med i betraktningene.

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen snarlig starte reforhandling av avtalene om strømkablene til Tyskland og England med de nevnte land. Regjeringen gis mandat til å si opp avtalen hvis ikke endringer som reduserer prissmitte og reduserer risikoen for kraftrasjonering, innrømmes.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:*Forslag 49*

Stortinget ber regjeringen innføre en pris for strøm på maksimalt 0,50 kr per kWt inkl. mva. Dette gjøres gjeldende for alle, både husholdninger, fritidseiendom, frivilligheten og næringsliv, fra 1. september 2022. Strømstøtten settes da til 100 pst. over 50 øre. Strømstøtten varer fram til strømprisene er normalisert igjen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:*Forslag 50*

Stortinget ber regjeringen utrede en toprismodell gjennom avgifter på strøm. Regjeringen bes på bakgrunn av utredningen legge fram et forslag som tar hensyn til forbruk, energistandard, husstandens størrelse og geografi.

Forslag fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 51*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fortsette opptrappingen i bevilgninger til Enova, minimum med samme prosentvise økning som i årene 2013–2021.

betaler mest til dem med høyest forbruk, og som samtidig ivaretar insentivene til å investere i energieffektiverende tiltak. Følgende forutsetninger skal legges til grunn for ordningen:

- Et likt beløp utbetales til alle personer bosatt i prisområder med høyere strømpris.
- Størrelsen på beløpet skal variere mellom prisområder avhengig av prisforskjellene mellom disse.

Forslag 69

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan en ekstra sats for husstander med kun ett medlem kan utformes for å ta høyde for at aleneboende har et noe høyere gjennomsnittsforbruk enn husstander med flere medlemmer.

Forslag 70

Stortinget ber regjeringen pålegge alle offentlige bygg å etablere solenergiproduksjon eller grønne tak.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til redegjørelsen og representantforslagene og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en strømstøtteordning for nærvarmeanlegg som leverer til husholdningskunder, kan utformes, og estimere kostnaden for en slik ordning. Utredningen bør gjennomføres med sikte på ferdigstilling medio november 2022.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere, i lys av den aktuelle strømsituasjonen, å gi Enova et tilleggsmandat om å bidra til å styrke forsyningssikkerheten ved å legge til rette for vesentlig mer energieffektivisering og fleksibel og effektiv energi- og effektbruk gjennom målrettede tiltak for bedrifter og husholdninger. En slik oppdatering må sikre at støtte til moden teknologi som gir raske reduksjoner i strømforbruket, blir en sentral oppgave for Enova, som for eksempel gjennom varmepumper, etterisolering av deler av bygningskroppen, utskiftning av vinduer, batterier, bergvarme og lignende.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere å endre dagens Enova-tilskudd «helhetlig oppgradering av bygningskropp» slik at husholdninger kan få tilskudd også når bare deler av bygningen oppgraderes.

IV

Stortinget ber regjeringen vurdere å legge om Enovas løsning for utbetaling til forbrukere slik at man får samtidig utbetaling.

V

Stortinget ber regjeringen vurdere å midlertidig eller tidsbegrenset unnta mindre solenergianlegg fra søknadsplikt etter plan- og bygningsloven, med unntak for fredede og verneverdige bygg, og fjerne kravet om netttinnmelding på anlegg under 7 kW.

VI

Redegjørelse gitt i Storting 19. september 2022 av olje- og energiministeren – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 12. oktober 2022

Marianne Sivertsen Næss

leder

Gro-Anita Mykjåland

ordfører

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
22/1941-

Dato
10.10.2022

Spørsmål 1-5 til Redegjørelse nr. 18 (2021-2022) og 9 representantforslag om strømsituasjonen i Norge

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen 5. oktober 2022 med oversendelse av spørsmål 1-5 til Redegjørelse nr. 18 (2021-2022) og 9 representantforslag.

Spørsmål 1:

«Hvilken dialog har OED hatt med nærvarme- og fjernvarmebransjen for å få innspill til egnede mekanismer for strømstøtte til nærvarme?»

Fjernvarmeanlegg med konsesjon er prisregulert etter energiloven § 5-5, og har krav om å redusere prisen til husholdninger tilsvarende strømstøtten. Nærmere bestemmelser om dette følger av midlertidig forskrift om prisregulering av fjernvarme til husholdninger med og uten tilknytningsplikt. Formålet med forskriften er å sikre ensartet pris på fjernvarme for husholdningskunder i fjernvarmeanlegg med konsesjon etter energiloven, som ikke overstiger prisen på elektrisk oppvarming etter strømstøtnadsloven. Fjernvarmeanlegg uten konsesjon, ofte omtalt som nærvarmeanlegg, er ikke prisregulert etter energiloven, og plikter heller ikke å redusere prisen til husholdninger tilsvarende strømstøtten. Verken fjernvarmeanlegg med eller uten konsesjon er inkludert i strømstøtnadsordningen.

Departementet har hatt dialog med bransjen gjennom møter med bransjeorganisasjonen Norsk fjernvarme, sammen med utvalgte medlemsbedrifter. I forbindelse med høring av midlertidig forskrift om prisregulering av fjernvarme i april 2022, mottok departementet flere skriftlige innspill knyttet til strømstøtte til nærvarme. Departementet har i tillegg mottatt andre skriftlige innspill fra bransjen.

Spørsmål 2:

«Hvorfor anses aktuelle mekanismer som vesentlig tilleggsarbeid for nettselskapene ut over det å håndtere strømstøtte for husholdningene?»

Strømstøtnadsordningen for husholdninger er i stor grad basert på nettselskapenes eksisterende kundesystemer. Fellesmålt husholdningsforbruk i borettslag og sameier mv. er inkludert i støtnadsordningen for husholdninger gjennom forskrift.

En forutsetning for strømstøtte etter den vedtatte ordningen, er at forbruket befinner seg bak et målepunkt i borettslaget/sameiet mv. Nærvarmeanlegg kan være organisert i ulike former, eksempelvis tingsrettslige sameier, aksjeselskap, samvirkeforetak og foreninger. Anlegg som er organisert *utenfor* borettslag/sameie mv., er ikke omfattet av strømstøtnadsordningen. Det gjelder også nærvarmeanlegg mv. organisert utenfor boligselskapet som benytter strøm som innsatsfaktor for varmeproduksjonen.

Nettselskapene har ikke systemer som automatisk klarer å skille ut nærvarmesentraler knyttet til borettslag/sameier mv. eller husholdninger. Det vil kreves særskilt regulering og manuelt arbeid hos nettselskapene å identifisere hvilke anlegg som eventuelt skal inngå, fastsette forbrukstak per boenhet, samt å skille ut annet forbruk enn husholdningsforbruk når innslaget av annet forbruk er betydelig. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) opplyser at nettselskapene må opprette nye, egne kundegrupper for identifiserte støttemottakere for å kunne utbetale støtte. I tillegg må nettselskapene legge inn informasjon om antall boenheter som forsynes, og identifisere hvor stor andel av forbruket som går til husholdningsformål. Dette har ikke nettselskapet oversikt over, slik at kundene selv må rapportere inn antall boenheter og andelen som går til husholdningsformål.

RME opplyser at nettselskapene allerede opplever utfordringer knyttet til stor saksbehandlingsmengde. Dersom man skal inkludere nærvarmeanlegg i strømstøtnadsordningen, vil saksmengden og kompleksiteten øke ytterligere. Å legge flere slike oppgaver til nettselskapene, øker etter RMEs vurdering risikoen for at nettselskapene ikke klarer å håndtere alle oppgavene de allerede er satt til å gjennomføre.

Spørsmål 3:

«Har OED tallanslag på hvor store investeringer i nærvarme som går tapt ved at nærvarmeselskap som får høyere strømkostnader enn inntekter, må innstille driften?»

Departementet har ikke kjennskap til hvor store investeringer i nærvarme som går tapt ved at nærvarmeselskap som får høyere strømkostnader enn inntekter, må innstille driften.

NVE anslår at de fleste nærvarmeanlegg i hovedsak benytter andre energikilder enn strøm til sin varmeproduksjon, og at antall nærvarmeanlegg som bruker strøm som sin primære energikilde er lavt.

Spørsmål 4:

«Har OED tallanslag på hvor mye samlet strømstøtte fra staten øker som følge av at nærvarmeselskap må innstille driften og varmen erstattes av direkte bruk av el?»

Det vises til svar på spørsmål 3. Departementet har ikke kjennskap til hvor mye samlet strømstøtte fra staten øker som følge av at varme erstattes av direkte bruk av elektrisitet.

Spørsmål 5:

«Ser OED varmepumpebaserte varmeanlegg som et aktuelt middel for å nå målene om redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030?»

Varmepumper gir store effektiviseringsgevinster og bidrar til redusert energibruk på varmeområdet i Norge. NVE vurderer at omlegging til varmepumper er et tiltak med betydelig potensial til å redusere energibruken i bygg i Norge.

Med hilsen

Terje Aasland

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:06:45]: På vegne av representantene Nikolai Astrup, Lene Westgaard-Halle, Ove Trellevik og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om umiddelbare tiltak mot energikrisen.

Presidenten: Representanten Guri Melby vil framsette et representantforslag.

Guri Melby (V) [12:07:16]: På vegne av representanten Ola Elvestuen og meg selv fremmer jeg forslag om ekstraordinære tiltak som følge av strømpriskrisen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten gjøre oppmerksom på at han akter å foreslå et debattopplegg som fraviker forretningsordenens § 45, og det vil derfor bli en votering etter redegjørelsen.

Sak nr. 1 [12:07:44]

Redegjørelse av olje- og energiministeren om kraftsituasjonen (Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)

Statsråd Terje Aasland [12:08:03]: Jeg takker for muligheten til å gi en redegjørelse for Stortinget om energisituasjonen, de ekstremt høye strømprisene og regjeringens tiltak for å motvirke de negative konsekvensene dette medfører både på kort, mellomlang og lang sikt.

Vi lever i en tid med krig i Europa, en krig som gir store negative konsekvenser, også for oss i Norge. Russlands krigføring har minst to dimensjoner: en brutal angrepskrig mot det ukrainske folk og et angrep på Europa hvor gassen brukes som et våpen.

Det er et stort alvor i den situasjonen som nå utspiller seg. Russlands energiangrep på Europa har som mål å skape økonomisk uro og splittelse, med store følger for folk, arbeidsplasser og bedrifter. Dette har bidratt til en energikrise med knapphet på energi. Flere land varsler at rasjonering av energi til vinteren ikke kan utelukkes.

Rasjonering har også vært nevnt som en mulighet i Norge. Det er likevel viktig å si at energimyndighetene våre vurderer sannsynligheten som lav, men det understreker alvoret.

Knapphet på energi gir ekstraordinært høye priser i hele Europa. Høye priser er nødvendig for å balansere tilgang på og bruk av gass. Europeisk industri har begynt å stenge ned. Gass spiller en avgjørende rolle også i europeisk kraftforsyning. Høye gasspriser påvirker derfor europeiske kraftpriser. Vi ser også ekstreme strømpriser i sørlige deler av landet vårt.

På lang sikt er det bare tre tiltak som virkelig monner for å bedre situasjonen i den norske kraftforsyningen. Det er mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av energien vår. Dette er tiltak som bereder grunnen for en grønn reindustrialisering av Norge og er førende for regjeringens energipolitikk.

På kort sikt er regjeringens prioritet å fortsette arbeidet med å skjerme og avlaste folk, organisasjoner og næringsliv i den krevende situasjonen vi er i. I 2022 vil vi bruke om lag 44 mrd. kr på målrettede tiltak for å bidra til å dekke de høye strømkostnadene.

La det ikke være noen tvil: Regjeringen vil fortsette å møte den krevende situasjon vi befinner oss i, med handling. Så langt har regjeringen fulgt opp situasjonen med følgende:

- Allerede høsten 2021 kuttet vi i elavgiften gjennom statsbudsjettet for 2022.
- I desember kom strømsøtteordningen for husholdningene, en ordning som er forsterket og vil bli ytterligere forsterket med økt støtteandel til 90 pst. fra 1. september. Det er en effektiv og kraftfull ordning som virker. En familie med normalt strømforbruk på Sørlandet vil få dekket om lag 45 600 kr av sine strømkostnader i år.
- I tillegg har vi økt bostøtten, bevilget ekstra stipend til studenter og innført egne ordninger for idrettslag og frivillige organisasjoner og for jordbruket.
- For å sikre forsyningssikkerheten vår har regjeringen innført en obligatorisk rapporteringsordning for store vannkraftprodusenter, og bedt disse holde igjen på vannet. Det har virket. Vi utarbeider i tillegg en ny styringsmekanisme som vil sørge for at mer vann spares i magasinene ved lave magasinnivåer, og at eksporten av kraft i slike tilfeller begrenses.
- Vi vil nå legge til rette for et enklere og ryddigere sluttbrukermarked for strøm og bedre fastprisavtaler som kan gi større forutsigbarhet.
- Enova styrker innsatsen for å hjelpe husholdninger som vil spare eller produsere energi, og vi gjør det enklere for næringsbygg og borettslag å installere solpanel på taket.
- Vi bruker opptil 10 mrd. kr av Statnetts merinntekter for å forhindre en betydelig økning av nettleien til strømkunder i Sør-Norge.
- Sist, men ikke minst: Regjeringen la på fredag fram en pakke for næringslivet på til sammen 3 mrd. kr. Den er treffsikker, avgrenset og skal hjelpe strøminensive bedrifter og bidra til lavere energiforbruk, raskere omstilling og trygge arbeidsplasser.

Vi vil fortsette å treffe tiltak etter hvert som situasjonen krever det av oss. Det er imidlertid avgjørende at disse balanseres opp mot situasjonen i norsk økonomi, hvor det er klare tegn til overoppheting. Det betyr at ti-

den for å bruke mer oljepenger for å løse utfordringer er over. Vi må nå bruke mindre oljepenger, ellers vil det ramme vanlige folk og bedrifter i form av høyere priser og raskere renteøkning.

Situasjonen i Europa er alvorlig. I tillegg til en kraftig reduksjon av leveranser av russisk gass påvirkes energisituasjonen på kontinentet samtidig av flere andre uheldige omstendigheter.

Strømproduksjonen i Europa har vært lavere enn vanlig de siste månedene på grunn av stans og vedlikehold i betydelige deler av fransk kjernekraft og stenging av tre tyske kjernekraftverk i slutten av 2021. Ytterligere tre kjernekraftverk planlegges nedlagt i Tyskland denne høsten. I tillegg er det mindre vannkraftproduksjon og transportproblemer for kull på store elver som følge av lite vann.

Økningen i vind- og solkraft og lavere energiforbruk som følge av høye priser har ikke kunnet erstatte dette bortfallet. Derfor har kull- og gasskraftproduksjonen økt. I tiden framover, selv med en storstilt utbygging av fornybar energi, vil Europa være helt avhengig av gass for å balansere kraftmarkedet og trygge kraftforsyningen.

I likhet med Norge jobber EU og hvert enkelt land med løsninger som skal avlaste folk, næringsliv og arbeidsplasser og bidra til tilpasning i en situasjon med energiknapphet. Europeiske politikere er også opptatt av å legge fundamentet for en mer robust kraftforsyning på lang sikt. Det nordiske kraftsystemet er tett integrert med det europeiske, og disse tiltakene er derfor også av betydning for Norge.

Onsdag i forrige uke presenterte EU-kommisjonen flere nye tiltak for å håndtere den svært vanskelige energisituasjonen. Tiltakene omfatter bl.a. smart energisparing og mål om reduksjon av forbruket i timene med høyest pris i kraftmarkedet. Medlemslandene skal arbeide for å redusere kraftforbruket med 5 pst. i topplasttimene og ellers tilstrebe tiltak som kan gi en reduksjon i det månedlige kraftforbruket på minst 10 pst.

Videre foreslås det å hente inn mer av inntektene fra selskaper som produserer elektrisitet med lave kostnader, slik at disse kan brukes til å dempe effekten av den pågående energikrisen for forbrukerne. I tillegg foreslås et «solidaritetsbidrag» fra produsenter av fossil energi med ekstraordinære inntekter.

Forslagene er innrettet slik at en unngår uheldige virkninger i et allerede anstrengt kraftmarked. Hensikten er å bidra til å trygge situasjonen inn mot en uforutsigbar vinter. Slik vi vurderer det nå, vil ikke forslagene ha direkte innvirkning på kraftsituasjonen i Norge.

EU vurderer også strukturelle reformer for kraftmarkedet på sikt. Dette arbeidet vil fortsette utover høsten, og Norge vil bidra i denne diskusjonen. Langsiktige

tiltak for å sikre at vår energilovs formål innfris, og at framtidig organisering av kraftsystemet i Norge bidrar til rimelig og forutsigbar tilgang på energi, er også en viktig del av mandatet til energikommisjonen som regjeringen satte ned i februar. Energikommisjonen leverer sin utredning 15. desember i år.

Norge har en svært viktig rolle med tanke på Europas energisikkerhet. Vi er nå den største leverandøren av gass til det europeiske markedet.

For ett år siden dekket russiske gassleveranser om lag 40 pst. av det europeiske forbruket. I dag er tallet i underkant av 10 pst. Omgjort i energi må Europa erstatte hele 1 650 TWh. Det må gjøres gjennom en kombinasjon av lavere gassbruk og mest mulig import av annen gass på kort sikt og fornybar kraft etter hvert.

Regjeringen har derfor tilrettelagt for at selskapene på norsk sokkel skal kunne øke produksjonen for å avhjelpe situasjonen i Europa der hvor dette er mulig. Selskaper på norsk sokkel produserer nær maksimal kapasitet og ventes i år å levere 122 milliarder standard kubikkmeter – eller 8 pst. mer gass enn i 2021. Omgjort til elektrisitet utgjør dette 100 TWh ekstra. Gass fra Norge bidrar til at energisituasjonen i Europa ikke er enda mer krevende enn det vi opplever nå. Uten norsk gass ville krisen i Europa ha vært mye, mye større.

Regjeringens klare mål er at Norge skal fortsette å være en stabil og pålitelig leverandør av gass til Europa, og vi vil derfor legge til rette for å utvikle norsk sokkel med den betydning denne har for energisikkerheten i tiden framover.

I en del EU-land pågår det en diskusjon om hvorvidt EU bør sette markedsmechanismene ut av spill for gass gjennom en form for prisregulering i engrosmarkedet. Dette er ikke et tiltak foreslått av Kommisjonen.

Fra norsk side har vi klart frarådet et slikt tiltak. Grunnen til dette er at det ikke vil løse utfordringene, altså knappheten på gass. Det vil derimot forsterke det underliggende problemet EU-landene har med for lite gass. I en situasjon med stor knapphet har prismekanismen en viktig rolle i å stimulere til høyest mulig produksjon og import, redusert gassbruk og mest mulig effektiv bruk av gass og i å gi insentiver til fjerning av flaskehalser i infrastrukturen.

Lavere, regulerte priser vil øke etterspørselen etter gass slik at den overstiger tilgjengelig mengde gass. Da må forbruket reduseres på andre måter enn gjennom pris. Lavere priser vil også kunne gi redusert import til EU-landene framover, også fra Norge, og dermed ytterligere forverre forsyningssikkerheten for gass i tiden framover.

Vi har en tett og nær dialog med EU om den krevende energisituasjonen. Statsministeren har nylig hatt samtaler med kommisjonspresident von der Leyen, og jeg har

hatt møte med energikommissær Simson. EU og Norge har etablert en felles arbeidsgruppe som skal se på eventuelle mulighetsrom for å bidra til stabilisering av energimarkedet. EU-kommisjonens president Ursula von der Leyen omtaler Norge som en pålitelig samarbeidspartner. Det skal vi fortsette å være. Vi er en del av Europa og bør søke gode løsninger sammen med våre naboer.

I lys av den helt spesielle situasjonen i energimarkedene og usikkerheten om den videre utviklingen er det nødvendig å ha stor oppmerksomhet på kraftsituasjonen i Norge den kommende vinteren.

Det siste året har det vært tørt vær i deler av Sør-Norge som omfatter prisområdene NO1, NO2 og NO5. Her har vi størstedelen av Norges magasinkapasitet. I Midt- og Nord-Norge har situasjonen vært motsatt. Ulike værforhold i deler av landet og nettbegrensninger nord-sør har lenge gitt en kraftmessig todeling av landet. Produksjonen i Sør-Norge hittil i år, til og med uke 36, har vært 58,7 TWh. Dette er 19 pst. lavere enn i samme periode i fjor. Som følge av dette er også nettoeksporten fra Sør-Norge redusert fra 9,4 TWh i fjor til en nettoeksport på 1,3 TWh hittil i år.

Midt- og Nord-Norge har i samme periode hatt en betydelig økt nettoeksport på nærmere 7,9 TWh mot 2 TWh i samme periode i fjor. Per uke 36 har Midt- og Nord-Norge stått for i overkant av 85 pst. av Norges nettoeksport.

Selv om prisene i det siste også har økt noe i nord, er det innbyggere og næringsliv i sørlige deler av landet som det siste året har opplevd konsekvensene av usikkerheten i kraftsituasjonen, og det er også her vi ser en fyllingsgrad i magasinene som er svært lav. Magasinfyllingen i de sørlige delene av landet er per uke 36 noe under minimum målt for årstiden. De siste ukene med tørt vær har forsterket avstanden til normal fyllingsgrad i magasinene.

NVEs prognoser gjort i vår, etter at snøsmeltingen var kommet i gang, viste at magasinfyllingsgraden ville ligge lavt i hele 2022 og fram til vårmsmeltingen 2023. Derfor oppfordret jeg kraftprodusentene allerede før sommeren til å holde igjen vann som kunne spares til vinteren.

I juli vurderte jeg, sammen med NVE, at det var behov for enda tettere oppfølging av kraftprodusentene. Jeg fikk derfor iverksatt en ukentlig rapporteringsordning for disponeringen av de viktigste flerårsmagasinene som har mulighet til å lagre vann over vinteren. Rapporteringen gir energimyndigheten ny og viktig kunnskap med tanke på reguleringen av de viktige flerårsmagasinene våre.

Disse tiltakene har virket. De siste fire ukene har produksjonen i Sør-Norge vært svært lav sammenliknet med tall for de siste ti årene. Eksporten fra Norge, som

vanligvis er høy på denne tiden av året, har i sommer og høst vært svært lav. De siste ukene har det vært nettoimport til Sør-Norge. Vi ser at vannkraftprodusentene har spart mye av det tilsigete som er kommet.

Vi er nå inne i en høstperiode hvor det normalt skulle komme mye vann. De siste ukene har dessverre vist en annen værutvikling enn vi skulle håpe på, men det kan fortsatt komme betydelige tilsig til vannkraftsystemet i Sør-Norge før vinteren setter inn. Dette vet vi mer om om noen få uker. Det er derfor viktig at kraftprodusentene fortsatt sparer på vann som kan brukes til å sikre forsyningssikkerheten gjennom vinteren.

Samtidig gjør vi alle nødvendige forberedelser for også de mer usannsynlige utfallene. Regjeringen er klar på at vi vil iverksette nødvendige tiltak dersom det blir behov for det. NVE har derfor bedt Statnett om å utrede tiltak i en svært anstrengt kraftsituasjon, såkalte SAKS-tiltak. Dette er tiltak som kan settes i verk dersom sannsynligheten for rasjonering skulle bli høy. Et av tiltakene som Statnett vurderer, er tilrettelegging for kraftproduksjon på Mongstad, men også andre tiltak vurderes. Utredningen skal ferdigstilles innen 1. oktober i år.

Vi går nå inn i en periode med mer usikkerhet og volatilitet i energi- og kraftmarkedene enn noen gang tidligere. Krigen i Ukraina vil prege utviklingen i mange år. Energiomleggingen har kommet langt i mange land, og gjør at kraftsystemene også i andre land er mer vær-avhengige. Samtidig øker avhengigheten vår av strøm i hverdagen.

Det er nå viktigere enn noen gang at vi sikrer oss for framtiden, og sørger for at vi ikke kommer i denne situasjonen en gang til. Vi må rigge oss for en ny tid.

Det viktigste tiltaket er å sikre at vi har tilstrekkelige kraftreserver som sikrer forsyningssikkerheten i unormale og krevende situasjoner. Derfor vil vi innføre en ny styringsmekanisme som skal sikre at vi sparer mer vann og gjennom det begrenser eksporten når det er utsikter til at magasinfyllingen kommer ned mot lave nivåer. Det jobbes nå med den konkrete utformingen av en slik styringsmekanisme, og jeg tar sikte på at arbeidet skal ferdigstilles i løpet av høsten. Jeg vil orientere Stortinget om dette på egnet måte.

Det er en selvfølge at vi må kunne sikre vår egen forsyning, på samme måte som Europa nå sikrer sine gasslagre for vinteren. Norske innbyggere skal være trygge på at de skal ha varme og lys i husene sine gjennom hele året. Regjeringen er også opptatt av balansert kraftutveksling og at det er symmetri mellom mulighetene for import og eksport med tanke på vår nasjonale forsyningssikkerhet. Samtidig er det viktig for meg å være tydelig på at våre tiltak for å sikre egen forsyningssikkerhet er fullt ut i tråd med våre avtaler, og det er både forklart og forstått hos våre handelspartnere i Europa.

Det finnes ingen enkle løsninger på situasjonen vi står i nå – i så fall ville disse allerede ha vært gjennomført. Jeg vil advare mot løsninger som enkelte har kommet med, der man vedtar en lav strømpris som løsning på en situasjon med lav magasinfylling og mangel på kraft i Europa. Når problemet er mangel på energi, nytter det ikke å vedta at vi har nok energi. Vi løser ingen problemer med å vedta en lav pris på strøm, når problemet er at vi ikke har nok strøm – da forsterkes problemene.

Vi politikere må vedta det som virker. På kort sikt må vi fortsette å avlaste og hjelpe folk og finne gode løsninger for bedrifter som bidrar til å opprettholde arbeidsplasser. Samtidig haster det med å gjennomføre de tiltakene som varig forbedrer situasjonen. Regjeringens mål er klart: Vi skal ha tilstrekkelige mengder med rimelig energi, og dette skal fortsatt være et konkurransefortrinn og et grunnlag for grønn industrivekst og lavere klimagassutslipp i Norge.

Vi vet at det eneste som kan løse situasjonen i årene foran oss, er mer kraft, mer nett og mer effektiv bruk av kraften vår. Vi må derfor raskt ta i bruk flere av de store mulighetene vi har som nasjon, vi må sørge for en raske utbygging av mer fornybar kraftproduksjon i Norge, og vi må få på plass en nettinfrastruktur som er tilpasset en ny tid hvor nettopp tilstrekkelige mengder med rimelig, fornybar energi er og forblir et fortrinn.

I en tid da mengden uregulerbar, væravhengig produksjon, som solkraft og vindkraft, øker, blir den regulerbare vannkraften stadig viktigere. Vi har fortsatt potensial for økt kraftproduksjon fra vannkraften gjennom opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk. Regjeringen ønsker en forsvarlig utnyttelse av det potensialet for ny vannkraft som fortsatt ikke er tatt i bruk, og vi må sikre at vi har nok reguleringskapasitet når økt forbruk skal dekkes av vind og sol. I konsesjonsbehandlingen av ny vannkraft vil vi derfor i større grad legge vekt på evnen til å produsere når behovet er størst.

Regjeringen vil også legge til rette for en langsiktig utvikling av vindkraft på land. Etter en pause på tre år åpnet departementet i april 2022 igjen for konsesjonsbehandling av nye vindkraftprosjekter. Vi skal lykkes der den forrige regjeringen feilet. Vindkraftsatsingen skal skje på lag med vertskommuner som stiller areal til disposisjon. Derfor skal de samtykke til behandling av konsesjonssøknadene. Regjeringen jobber også for at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for vindkraftutbygging, får mer igjen og blir sikret en rettmessig del av verdiskapingen.

Regjeringen har lagt fram en ambisiøs plan for utbygging av havvind. Vårt mål for havvindsatsingen er industriutvikling, tilrettelegging for innovasjon og teknologiutvikling samt at havvind skal bidra til økt utslippsfri kraftproduksjon i Norge. Regjeringen har våren 2022

satt en ambisjon om å tildele arealer med potensial for 30 GW havvindproduksjon på norsk sokkel innen 2040, en ambisjon jeg har til hensikt å gjennomføre.

De første arealene for havvind i Norge vil etter planen bli utlyst i første kvartal 2023 og tildelt i løpet av samme år. Olje- og energidepartementet planlegger neste runde med en mer omfattende tildeling av areal til havvind i 2025, og har gitt NVE i oppdrag å identifisere nye områder for havvindproduksjon.

Vi snur nå hver stein for å se på hvordan vi kan sikre raskere utbygging, ikke minst av fornybar energi, men det må likevel skje på en måte der konsekvensene blir utredet tilstrekkelig.

Regjeringen vil sikre en langt raskere utbygging av strømmettet. Forutsetningen for energisikkerhet og stabile priser er et godt utbygd nett som også er grunnlaget for investeringer i ny kraftproduksjon. Vi skal derfor ha et godt utbygd strømmett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet.

Det er nå en stor pågang av industriaktører som ønsker tilknytning til nettet. Det er bra og viser at Norge er et attraktivt land for industrietableringer. Det er også vår mulighet, og regjeringen vil gjennom raskere konsesjonsbehandling legge til rette for slike investeringer. Strømmettutvalget anbefaler en rekke tiltak som vil bidra til å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nettanlegg.

Parallelt med at rapporten er på høring, arbeider vi med å følge opp anbefalingene. Jeg har allerede bedt NVE om å gjennomføre tiltak innenfor gjeldende regelverk for å få ned konsesjonsbehandlingstiden. Mitt klare mål er økt bruk av et hurtigspor for å behandle mindre nettanlegg og nettanlegg der konfliktene er små.

Vi må erkjenne at behandlingen av søknader om ny fornybar kraft og nett i dag går for sakte. Dette bidrar til at det tar for lang tid fra behovene oppstår, til nye nettanlegg eller ny kraftproduksjon er på plass. Lykkes vi ikke med å få opp tempoet, mister vi muligheter for grønn verdiskaping, etablering av nye industribedrifter, arbeidsplasser og flere nullutslippsløsninger drevet av strøm.

Vi trenger et temposkifte. Dette skal vi få til ved å gjøre ting bedre og smartere, men vi må også erkjenne at det trengs flere hender i arbeid, også i forvaltningen. Norske energimyndigheter må rigges for å følge behovene til samfunnet, ikke motsatt. Når vi nå går fra det jeg vil kalle en driftsfase i dagens kraftsystem, til å utvikle neste generasjons kraftsystem, forutsetter det at energimyndighetene er i tet.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 vil vi derfor prioritere en betydelig forsterkning av energimyndighetene. Det blir en viktig styrking som gjør det mulig å øke takten for utbygging av mer fornybar kraft og mer nett. Dette er avgjørende for at ren og rimelig

kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for Norge. Det er en styrking som egentlig burde ha vært satt i gang for flere år siden. Nå starter vi den reisen, og jeg ser fram til å presentere ytterligere detaljer om dette i forbindelse med budsjettet.

Det siste tiåret har det i liten eller ingen grad vært fokusert på god ressursutnyttelse. Vi må sikre at energien brukes på en effektiv måte for å unngå unødige naturinngrep og for å bedre utnyttelsen av eksisterende infrastruktur og ikke minst sikre at frigjort energi kan brukes til andre viktige samfunns mål.

Vi vil derfor legge til rette for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi og for et bedre samspill mellom kraftsystemet, fjernvarmesystemet og mulighetene for forbrukerfleksibilitet. Energieffektivisering vil bidra til å dempe konsekvensene av de høye strømprisene for både husholdninger og næringsliv.

Regjeringen er opptatt av at husholdninger med lave inntekter også skal ha mulighet til å få energioppgradert sine boliger. I februar 2022 lanserte regjeringen derfor en ordning på 100 mill. kr gjennom Enova, hvor kommuner kan søke om støtte til energitiltak i kommunale boliger. Enova støtter i dag dessuten en rekke tiltak i husholdningene som bidrar til reduksjon i energi- og effektforbruk.

Energisparing er viktig også i offentlig sektor. Derfor har kommunal- og distriktsministeren gitt en klar beskjed om at alle statlige etater må spare strøm. Vi ber nå NVE koordinere arbeidet med bedre informasjon ut til folk og bedrifter om effektiv strømsparing, og jeg vil oppfordre alle til å bidra der man kan.

Samtidig vil jeg være tydelig på at folk ikke skal stå alene i dette arbeidet. Regjeringen vil i statsbudsjettet legge fram en plan for å redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030. Vi har allerede presentert en helt ny energitilskuddsordning for å hjelpe bedrifter med å spare strøm og legge til rette for egenprodusert strøm i bygg. I statsbudsjettet presenterer vi ytterligere tiltak og virkemidler for at flere skal kunne ha mulighet til å delta i denne dugnaden. Dette vil være et taktskifte i arbeidet med mer energieffektive bygg, noe som vil gi folk lavere strømrregning og Norge et mer konkurransekraftig næringsliv.

Jeg vil også peke på at den langsiktige utviklingen av kraftforsyningen ikke er uten vanskelige valg. All produksjon av kraft innebærer krevende avveininger mellom miljø, kostnader og verdi av produksjonen. Nye nettutbygginger tar tid og har også konsekvenser for miljø og andre samfunnsinteresser.

Etter min mening hadde den politiske debatten blitt bedre om flere var villige til å ta inn over seg de vanskelige avveiningene vi står overfor. Energiens dilemma er, satt på spissen, at ingen vil ha vindkraft på land, ingen

vil ha kraftmaster, ingen vil ha ny vannkraft, og det er også skepsis til vindkraft til havs. Men alle vil ha nok og billig strøm.

Det er dessverre ikke mulig å få både ny og rimelig fornybar kraft i en skala som monner, uten at det får noen konsekvenser for natur og andre interesser. Disse dilemmaene møter vi særlig når vi kommer til enkeltsakene, der disse avveiningene blir tydeliggjort, og hvor vi alle må jakte løsninger – ikke konflikter.

Regjeringens mål er klart: Vi skal ha tilstrekkelig tilgang på rimelig energi for å trygge folk og legge til rette for industri og næringsliv. Vi må erkjenne at denne høsten blir tøff. Men folk skal være helt trygge på at vi vil stille opp så lenge denne krisen varer, og at vi tar grep for en sikrere strømforsyning her og nå. Regjeringens svar har hele veien vært handling. Nye tiltak har blitt etablert etter hvert som situasjonen har utviklet seg:

- Vi skjermer folk i møte med de høye kraftprisene, bl.a. gjennom strømstønadordning for husholdningene, bedret bostøtte og økt stipend for studentene.
- Vi vil avlaste bedrifter som i dag sliter med å betale de høye strømrregningene, ved at de får støtte til disse utgiftene, i tillegg til at strømintensive bedrifter får hjelp til å omstille seg. Denne løsningen vil derfor hjelpe de mest utsatte bedriftene, samtidig som samfunnet får noe tilbake ved at bedriftene gjennomfører enøktiltak som på sikt vil redusere kraftforbruket.
- Vi vil foreslå endringer i grunnrenteskatten for fastprisavtaler, og regjeringen legger derfor til rette for at kraftleverandører skal kunne tilby gode og forutsigbare fastprisavtaler. Jeg har bare én beskjed til kraftprodusentene nå: Nå må dere levere på fastprisavtaler for å sikre næringslivet større forutsigbarhet, og dere burde konkurrere om disse avtalene.
- Vi hjelper idretten og frivillige organisasjoner, som nylig fikk en ytterligere forsterkning av sin strømrstøtte.
- For å sikre norsk matproduksjon styrkes strømrstøtten for landbruket. Dagens øvre grense på 20 000 kWt per måned økes nå til 60 000 kWt per måned. Ordningen gjelder ut året – fra og med oktober og ut desember. Bøndene får en månedlig utbetaling. For veksthusnæringen videreføres den eksisterende ordningen uten makstak.
- Vi fortsetter også arbeidet med virkemidler som gir mer effektiv bruk av energi rettet mot husholdningene, med særlig vekt på grupper med lav inntekt.

Vi har tilrettelagt for økt produksjon på norsk sokkel for å avhjelpe situasjonen i Europa. De justeringene norske selskaper har klart å gjøre, som har ført til at vi nå leverer 8 pst. mer gass, er et svært godt bidrag for å lette situasjonen i Europa. Grepene monner.

Samtidig som vi jobber med det akutte, må vi ikke miste av syne de langsiktige målene og de grepene som på sikt får oss ut av denne energikrisen. Vi trapper derfor opp innsatsen for å utvikle framtidens kraftsystem, dette som et fundament for en grønn reindustrialisering av Norge, flere arbeidsplasser og lavere klimagassutslipp.

Regjeringen har store ambisjoner og vil legge til rette for mer kraftutbygging, både til lands og til havs, noe som er en forutsetning for at vi som nasjon skal lykkes med det grønne skiftet. Derfor varsler vi nå et temposkifte. Vi styrker energimyndighetene i møte med en ny tid hvor kraftsystemet skal gjennom en stor transformasjon. Detaljene kommer i statsbudsjettet for 2023, som vi legger fram om kort tid.

Regjeringen tar sikte på mot slutten av inneværende måned å legge fram en sak for Stortinget om vår pakke med tiltak for bedrifter som i dag sliter med å betale de høye strømmregningene. Regjeringen har også som mål å fremme en sak for Stortinget om å øke strømtønden for husholdningene til 90 pst. i september. Vi vil behandle disse sakene i regjering med sikte på at de legges fram for Stortinget den 30. september.

Avslutningsvis vil jeg understreke behovet for ansvarlighet og trygg økonomisk styring slik at vi ikke bidrar til å sende en unødvendig økt rentekostnad til husholdningene og norsk næringsliv. Den 6. oktober legges regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 fram. Det blir et budsjett med tydelige prioriteringer

- Vi skal komme ut av denne tiden uten at forskjellene mellom folk får vokse seg større.
- Vi skal komme ut av denne situasjonen bedre rustet for framtiden, med et samfunn som har større og bedre forutsetninger for vekst, for nye, grønne industriarbeidsplasser og for lavere utslipp.
- Vi skal komme ut av denne situasjonen med et kraftsystem som produserer mer fornybar kraft, og er bedre rustet til å håndtere framtidens utfordringer.

Derfor vil vi i neste års statsbudsjett prioritere de tiltakene som får oss ut av krisen, og som bidrar til rettferdig fordeling av de byrdene krisen medfører – tiltak som over tid gjør oss sterkere rustet som samfunn og som fellesskap.

Presidenten: Takk for redegjørelsen.

Før vi går i gang med debatten, ringes det til votering.

Votering

Votering over debattopplegg, debattert 19. september 2022

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Presidenten vil opplyse om at presidentskapet har drøftet behandlingsmåten for redegjørelsen, med bakgrunn i at enkelte partigrupper har ytret ønske om en utvidet debatt sett opp mot det som står i § 45 i Stortingets forretningsorden vedrørende umiddelbar debatt etter redegjørelse.

Presidenten vil på denne bakgrunn foreslå at Stortinget i medhold av forretningsordenen § 79 fraviker § 45 annet ledd første punktum om begrensningen om at det kun er ett innlegg fra hver av partigruppene og statsråden.

Presidenten vil i stedet foreslå at debatten ordnes slik: Først ett innlegg fra hver av henholdsvis partigruppene og statsråden på inntil 5 minutter.

Videre gis det anledning til følgende antall innlegg på inntil 3 minutter fra partigruppene slik: Arbeiderpartiet tre innlegg, Høyre tre innlegg, Senterpartiet to innlegg, Fremskrittspartiet to innlegg, Sosialistisk Venstreparti ett innlegg, Rødt ett innlegg, Venstre ett innlegg, Miljøpartiet De Grønne ett innlegg og Kristelig Folkeparti ett innlegg.

Videre vil statsråden bli gitt anledning til et innlegg på 3 minutter ved slutten av debatten.

Presidenten vil da åpne for at én fra hver partigruppe får ordet til forslaget til debattopplegg. Taletiden er på 3 minutter.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:40:44]: Rødt er positiv til en mer omfattende strømdebatt enn det som er normalt umiddelbart etter redegjørelse, men vårt forslag er at vi skal benytte det som normalt er debattopplegget i stortingsdebatter – ikke det som nå er foreslått, som er et debattopplegg som fordeler ekstra tale tid til spesielt regjeringspartiene, som allerede har fått presentert sitt syn svært grundig.

Rødts forslag er derfor at presidenten i henhold til Stortingets forretningsorden § 79 ordner debatten slik at det blir 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen, altså som første del av presidentskapets forslag, men at vi deretter fordeler det likt, slik at alle som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på 3 minutter – men med de begrensninger som også er helt vanlig, at det gis adgang til inntil to innlegg og en kort merknad.

Slik mener vi at vi kan få den grundige debatten som dette temaet fortjener, uten å fravike forretningsordenen på en måte som skjevfordeler debatten i de store partienes favør.

Hans Andreas Limi (FrP) [12:42:06]: Vi har også et forslag om å endre det foreslåtte debattopplegget. Det er i realiteten likelydende med det jeg oppfattet at Rødt nå nettopp fremmet. Det som er vårt ønske, er at man skal ha en ordinær runde med 5-minuttersinnlegg, og

